

Riksdagens snabbprotokoll

2025/26:85

SVERIGES
RIKSDAG

Måndagen den 9 mars

Kl. 11.00–14.52

Det justerade protokollet utkommer inom tre veckor eller vid den tidpunkt som talmannen bestämmer. Talare som vill göra anmärkningar mot snabbprotokollet ska anmäla detta senast kl. 12.00 den tredje vardagen efter sammanträdet.

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 16 februari justerades.

§ 2 Meddelande om statsministerns frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 12 mars kl. 14.00* skulle frågor besvaras av statsminister Ulf Kristersson (M).

§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2025/26:32 för tisdagen den 3 mars i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från finansutskottet.

§ 4 Anmälan om faktapromemorior

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:
2025/26:FPM79 EU:s viseringsstrategi
COM(2026) 43 till socialförsäkringsutskottet
2025/26:FPM80 Asyl- och migrationshanteringsstrategin COM(2026) 45 till socialförsäkringsutskottet

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Propositioner
2025/26:144, 147 och 155 till justitieutskottet

Motion
2025/26:3924 till miljö- och jordbruksutskottet

§ 6 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden
2025/26:MJU10 Jakt och viltvård
2025/26:MJU16 Klimatpolitik

Skatteutskottets betänkande
2025/26:SkU15 Företag, kapital och fastighet

Justitieutskottets betänkanden
2025/26:JuU24 2025 års redogörelse för tillämpningen av lagen om särskild kontroll av vissa utläningar
2025/26:JuU25 Redovisning av användningen av hemliga tvångsmedel under 2024

§ 7 Svar på interpellation 2025/26:333 om skydd för svenska medborgare som deltar i flottilj till Gaza

Anf. 1 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Lorena Delgado Varas har frågat mig vilka konkreta åtgärder regeringen kommer att vidta för att skydda svenska medborgare som deltar i Global Sumud Flotilla den 29 mars och om jag anser att Israels agerande mot civila solidaritetsfartyg på internationellt vatten är förenligt med folkrätten – och om inte, vilka konsekvenser detta har fått för Sveriges relation till Israel.

Lorena Delgado Varas har även frågat mig om jag avser att kräva ansvar, kompensation eller en offentlig ursäkt från Israel för frihetsberövandet av svenska medborgare i samband med tidigare flottiljresor.

Vidare har Lorena Delgado Varas frågat mig om jag är beredd att tydligt markera att svenska medborgare som deltar i Sumud Flotilla inte ska lämnas utan konsulärt och politiskt skydd.

Jag vill inledningsvis upprepa mitt svar till ledamoten från tidigare interpellation att Utrikesdepartementet i mer än ett decennium har avrått från alla resor till Gaza. Säkerhetsläget är fortsatt mycket allvarligt, och denna avrådan från alla resor till Gaza kvarstår. Svenska medborgare uppmanas att respektera den.

Utrikesförvaltningen har inte möjlighet att bistå konsulärt eller på annat sätt till havs, och

möjligheterna att lämna konsulärt stöd inne i Gaza är mycket begränsade.

Krigets lagar ger Israel ett visst utrymme att stoppa och kontrollera fartyg på internationellt vatten och att föra fartygen och deras besättning till en säker hamn. Om Israel använder detta utrymme åligger det landet också ett ansvar för säkerheten för de personer som befinner sig under dess kontroll.

Sverige har både bilateralt och genom EU understrukit Israels skyldighet att agera i enlighet med folkrätten, inklusive internationell humanitär rätt.

Regeringen har inte för avsikt att kräva ansvar, kompensation eller någon offentlig ursäkt från Israel för frihetsberövandet av svenska medborgare i samband med Sumud Flotilla.

Påståenden om att regeringen inte vidtog några åtgärder för att skydda de svenska deltagarna i samband med den tidigare Sumud Flotilla är inte korrekta. Som en skyddsåtgärd uppmanades de svenska deltagarna vid ett flertal tillfällen att avbryta resan. Flera besök genomfördes också hos de fängslade svenska medborgarna.

Felaktig och kränkande behandling av svenska medborgare kan aldrig accepteras, varför Sverige vid upprepade tillfällen markerade mot Israel och framhöll vikten av att svenskarna behandlades väl.

Anf. 2 LORENA DELGADO VARAS (-):

Fru talman! Ministerns svar visar att den svenska regeringen över huvud taget inte vill ta in fakta eller lärdomar.

Jag börjar där ministern började, med avrådan. Ministern påpekar att UD i över ett decennium har avrått från resor till Gaza och att svenska medborgare uppmanas att respektera det. Men låt mig vara tydlig: Denna debatt handlar inte om huruvida ministern gillar eller inte gillar våra resval. Den handlar om vad vi utsattes för på internationellt vatten – ett brott – och om Sveriges ansvar när dess medborgare utsätts för brott, oavsett var de befinner sig eller varför. Att åka till länder där det pågår folkmord, krig och så vidare med hjälpsändningar är inget nytt och inget brott.

Ministern säger: "Krigets lagar ger Israel ett visst utrymme att stoppa och kontrollera fartyg på internationellt vatten och att föra fartygen och deras besättning till en säker hamn." Som i den förra interpellationsdebatten vill jag stanna vid orden "stoppa och kontrollera". Här gör ministern en moralisk och intellektuell glidning. Att stoppa och kontrollera är en sak, men att i timmar attackera civila hjälpsändningsfartyg med drönare, att borda dem med militärt våld, att tvinga 462 civila personer, däribland jag själv, att knäböja med händerna bakom huvudet under hot från automatvapen, att föra oss till fängelse i en främmande stat, att under flera dygn neka oss tillgång till vatten, mat och medicin och att utsätta oss för systematisk förnedring och fysiskt våld är inte "ett visst utrymme" och inte att "stoppa och kontrollera". Det är kidnappning, godtyckligt frihetsberövande och brott mot folkrätten. Det är det detta handlar om.

Ministern fortsätter att ursäktas Israel, alltså det land som har begått krigsbrott. Ministern säger att Israel också har ett ansvar. Men det är ett ansvar som Israel grovt åsidosatt. Vi har sett Israel grovt åsidosätta många rättigheter och många lagar om och om igen. Men ministern fortsätter att underminera folkrätten och internationella lagar samt att stötta Israel.

Sverige vill på något sätt visa att man står bakom folkrätten genom att markera mot Israel. Men det är bara ord, och dessa ord kostar inget och leder ingestans när det gäller en stat som Israel som begår folkmord.

Vad har hänt efter det som hände oss? Inget. Israel fortsätter sitt folkmord. Nästa flottilj kommer sannolikt att bordas, fler brott kommer att begås i Israels namn och nästa grupp svenskar kommer att fängslas. Men ministern vill inte göra något åt det.

Anf. 3 TREDJE VICE TALMANNEN:

Ministern avstår från fortsatta inlägg.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2025/26:335 om Sveriges hållning till Västsahara

Anf. 4 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Johan Büser har frågat mig hur jag och regeringen avser att konkret verka för att folkrätten och västsahariernas rätt till självbestämmande respekteras och hur jag och regeringen motiverar vårt förhållningssätt till EU:s handels- och fiskepartnerskapsavtal med Marocko mot bakgrund av EU-domstolens utslag om att Västsahara inte får omfattas.

Sveriges folkrättsliga position står fast. I frågan om Västsahara ger Sverige sitt fulla stöd till FN-sändebudets arbete för att få till stånd en hållbar och rättvis politisk lösning inom ramen för den FN-ledda processen.

Genom resolution 2797/2025, som FN:s säkerhetsråd antog i oktober 2025, befinner vi oss nu i ett nytt läge där en möjlig lösning på den långvariga och svårösta konflikten i Västsahara är inom räckhåll. Resolutionen tillhandahåller ett ramverk för förhandlingarna, vars uttryckliga mål är att uppnå en lösning som är förenlig med FN-stadgan, som är ömsesidigt accepterad av parterna och som tillgodoser det västsahariska folkets rätt till självbestämmande. De exakta formerna för självbestämmande är en fråga för parterna.

Sverige vill vara med och bidra till en lösning. I ljuset av säkerhetsrådsresolutionen har Sverige uttryckt stöd för Marockos autonomiplan som en trovärdig grund för förhandlingar. Regeringen har också nära kontakt med FN-sändebudet de Mistura för att säkerställa maximalt stöd för hans och FN:s ansträngningar.

Respekt för folkrätten är också central när det gäller EU:s och Marockos associeringsavtal samt partnerskapsavtal om hållbart fiske.

Som EU-domstolen slog fast i sin dom den 4 oktober 2024 måste unionens åtgärder i internationella sammanhang vara förenliga med folkrätten, inklusive FN-stadgan.

För såväl avtalsändringarna i handelsavtalet som framförhandlingen av fiskepartnerskapsavtalet har EU:s utgångspunkt varit att värna handelsrelationen med Marocko och den gemensamma fiskeripolitiken, samtidigt som folkrätten respekteras i enlighet med vad EU-domstolen har slagit fast. Det är även regeringens linje.

Anf. 5 JOHAN BÜSER (S):

Fru talman! I en tid då den internationella rättsordningen prövas från flera håll blir en fråga särskilt avgörande: om vi menar allvar med folkrätten eller om vi bara försvarar den när det är politiskt bekvämt. Jag tänker på regeringens olika måttstockar och olika ageranden när det gäller ett antal olika länder. Det gäller Rysslands invasion av Ukraina. Det gäller Israels ockupation av Palestina. Det gäller också Västsahara och den marockanska ockupationen.

Västsahara har sedan 1975 varit ockuperat av Marocko och räknas fortfarande av FN som ett icke avkoloniserat territorium eller, om man så vill, Afrikas sista koloni. Efter 16 års krig nåddes 1991 ett eldupphör och ett avtal om att det västsahariska folket skulle få avgöra sin framtid genom en folkomröstning om självständighet. Den folkomröstningen har ännu inte ägt rum. Under tiden har ockupationen fortsatt.

Marocko har byggt en mur genom territoriet, flyttat in bosättare och exploaterat Västsaharas naturresurser – från fosfat till fisk. Den diskussionen känner utrikesministern säkert igen från EU-nämnden. Samtidigt utsätts västsahariska aktivister för repression. Amnesty och Freedom House vittnar om hur demonstranter slås ned och hur människor som kräver självbestämmande förföljs.

Fru talman! För min egen del började engagemanget i frågan redan under min tid i det socialdemokratiska ungdomsförbundet SSU. Jag har genom åren haft möjlighet att besöka de västsahariska flyktinglägren vid flera tillfällen, även i min roll som riksdagsledamot.

Jag minns fortfarande känslan när jag kom fram till lägren i den algeriska öknen. Tiotusentals människor lever där i exil – i vissa fall i generationer – i väntan på att få återvända till sitt eget land. Trots de svåra förhållandena möts man när man kommer dit av en värdighet, en organisering och en uthållighet som gör starkt intryck.

Under en av dessa resor deltog jag också i Sahara Marathon. Att springa genom öknen tillsammans med västsaharier och internationella deltagare är mer än ett idrottsevenemang. Det är en manifestation för en fredlig kamp. Det tänkte jag på när mina fötter mötte Saharas sand och det endast fanns en blå himmel ovanför.

Det som slår en starkast är just detta: Västsaharierna har i decennier valt den fredliga vägen. Det har skett genom FN-processer, genom diplomati och

genom internationell solidaritet, men alltför ofta möts de av tystnad och ignorans från omvärlden.

Fru talman! Det är mot denna bakgrund som regeringens omläggning av Sveriges politik i Västsahara-frågan väcker så stor oro. Besvikelse kan jag inte riktigt säga att det är. Vi var säkert många som såg *Agenda* i går och hajade till när statsminister Ulf Kristersson i intervjun om Iran inte verkade ha koll på grundläggande folkrätt och internationell rätt.

När det gäller Västsahara har Sverige under lång tid haft en tydlig linje: att stå upp för folkrätten och för västsahariernas rätt till självbestämmande. Men nu uttrycker regeringen stöd för ockupationsmakten Marockos autonomiplan som en ” trovärdig grund för förhandlingar”. Detta är ett mycket problematiskt ställningstagande.

Autonomiplanen är ockupationsmaktens eget förslag och utgår från att Västsahara ska förbli under marockansk suveränitet. Det innebär i praktiken att självständighet inte finns som ett verkligt alternativ. Det är svårt att se hur denna plan kan förenas med principen om självbestämmande.

Därför vill jag fråga utrikesministern: Hur motive-
rar regeringen att stödja Marockos autonomiplan samtidigt som man säger sig stå upp för västsahariernas rätt till självbestämmande?

Anf. 6 Utrikesminister MARIA MALMER
STENERGARD (M):

Fru talman! Det är helt avgörande för Sveriges säkerhet och stabiliteten i omvärlden att den regelbaserade världsordningen och folkrätten, inklusive FN-stadgan, upprätthålls. Det är Sveriges fasta övertygelse att folkrätten, inklusive FN-stadgan, är ett nödvändigt verktyg för att nå en fredlig lösning på konflikter i allmänhet, så också för den långvariga konflikten i Västsahara. Sveriges folkrättsliga position i den frågan står fast. Vi står helt och fullt bakom det västsahariska folkets rätt till självbestämmande.

Efter 50 år av konflikt och humanitära kriser är en hållbar lösning på konflikten mer än välkommen. FN:s säkerhetsråds resolution från oktober 2025 markerar ett skifte genom att den framhåller Marockos autonomiplan som en trovärdig grund för förhandlingar. I linje med säkerhetsrådsresolutionen har regeringen därför uttryckt stöd för Marockos autonomiplan som en trovärdig grund för att uppnå en lösning som är förenlig med FN-stadgan, som är ömsesidigt accepterad av parterna och som tillgodoser det västsahariska folkets rätt till självbestämmande.

Den marockanska autonomiplanen behöver dock preciseras och uppdateras. Vi ser därför fram emot att ta del av det uppdaterade förslaget till autonomiplan liksom andra konstruktiva bidrag från parterna.

I och med den positionsförflyttning som säkerhetsrådsresolutionen har föranlett har Sverige nu sällt sig till en bred majoritet likasinnade, till exempel Finland, Danmark, Storbritannien, Frankrike, Estland, Polen, Nederländerna, Belgien, Tyskland och nu även EU.

Det är tydligt att det är ett nytt läge och ett nytt momentum i Västsaharafrågan.

Min fråga är därför: Kommer Socialdemokraterna att uppdatera sin analys, precis som EU nu gemensamt har gjort? Vill man bidra till ett slut på konflikten och i så fall hur? Och hur ser man på FN:s säkerhetsråds resolution?

Anf. 7 JOHAN BÜSER (S):

Fru talman! Engagemanget för Västsaharafrågan inom socialdemokratin har varit och är fortsatt mycket starkt, men vi byter inte åsikt i frågan bara för att en rad länder byter linje och gör som ockupationsmakten Marocko vill. Vi tänker inte göra oss till offer för ockupationsmakten Marockos lobbyarbete, som uppenbarligen har varit väldigt framgångsrikt ute i Europa hos flera länder men också hos svenska Utrikesdepartementet. Det beklagar jag.

Internationella domstolen i Haag slog redan 1975 fast att Marocko inte har suveränitet över Västsahara. EU-domstolen slog senast 2024 fast att EU:s handels- och fiskeavtal med Marocko inte kan omfatta Västsahara eftersom territoriet är separat och västsaharierna inte har gett sitt samtycke.

Trots denna tydliga internationella rättsliga grund väljer regeringen att ge politiskt stöd till ockupationsmaktens eget förslag. Det hörde vi från utrikesministern här. Utrikesministern hänvisar i sitt svar till FN:s säkerhetsråds resolution från oktober 2025 och menar att den öppnar upp för ett nytt läge i konflikten. Men en säkerhetsrådsresolution förändrar inte grundläggande folkrätt.

Rätten till självbestämmande är vad folkrätten kallar jus cogens – en tvingande norm. För mig, som i grunden är jurist, är det viktigt att man håller ordning på de juridiska begreppen. Jus cogens gäller oavsett politiska kompromisser och oavsett vilka makter som driver på i säkerhetsrådet eller lobbar regelbundet hos Utrikesdepartementet. Den gäller oavsett geopolitik. Den gäller oavsett vilka stater som anser att en viss lösning är politiskt bekväm.

Det är därför svårt att förstå regeringens logik. Man säger å ena sidan att västsaharierna har rätt till självbestämmande, men å andra sidan stöder man en plan som utgår från marockansk suveränitet.

Mitt svar till utrikesministern är att för oss socialdemokrater är principen tydlig: Ett folk som levtt under ockupation i ett halvt sekel måste själva få avgöra sin framtid. För oss socialdemokrater är detta en avgörande punkt. Ett verkligt självbestämmande måste innebära att det västsahariska folket själva får avgöra sin framtid och att alla alternativ finns på bordet, inklusive självständighet. Att på förhand låsa fast lösningen inom ramen för marockansk suveränitet riskerar i stället att legitimera en ockupation som redan har pågått i flera decennier.

Fru talman! Jag vill också nämna något om exploateringen av Västsaharas naturresurser. Här tiger Sverige relativt still. Handeln med fisk, fosfat och andra resurser från det ockuperade territoriet fortsätter. Det

innebär att ekonomiska intressen, som ju så ofta är drivkraften i internationella konflikter, fortsätter att knytas till en situation som enligt internationell rätt är olaglig. Det är också en av de centrala frågorna i den här konflikten. Västsahara har, för kännedom, några av världens rikaste fosfatfyndigheter. Fiskevattnen utanför kusten tillhör de mest resursrika i världen. Det är resurser som tillhör det västsahariska folket, fru talman, men som i dag exploateras under ockupation.

Därför blir frågan om folkrätten inte bara principiell utan också mycket konkret. Om internationella domstolar tydligt slår fast att Västsahara är ett separat territorium måste också stater och internationella organisationer agera i enlighet med detta.

Min uppföljande fråga till utrikesministern blir därför: Hur tänker regeringen säkerställa att Sveriges politik faktiskt ligger i linje med EU-domstolens dom och med principen att Västsaharas naturresurser tillhör dess eget folk?

Anf. 8 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! EU-domstolen slog i sin dom den 4 oktober 2024 fast att EU:s åtgärder i internationella sammanhang måste vara förenliga med folkrätten, inklusive FN-stadgan. Domstolen konstaterade också att medan Västsaharas folk måste lämna sitt samtycke till att ett internationellt avtal mellan EU och Marocko genomförs på Västsaharas territorium kunde ett sådant samtycke ges underförstått på vissa villkor.

Som en följd av domen beslutade EU förra hösten om ändringar i associeringsavtalet med Marocko. Ändringarna har bland annat handlat om att krav på ursprungsmärkning införs för vissa produkter och att en kontrollmekanism ska etableras för att säkerställa att fördelarna från avtalet kommer det västsahariska folket till gagn. Från EU:s sida har syftet med ändringarna av handelsdelarna i associeringsavtalet alltså varit just att EU-domstolens domslut och folkrätten respekteras samt att handelsrelationen med Marocko värnas.

Detta har även varit regeringens linje. Jag som också är jurist och dessutom har jobbat som jurist tycker också att det är väldigt viktigt att juridiken följs.

Vad gäller EU:s partnerskapsavtal om hållbart fiske med Marocko har det varit vilande sedan 2023 eftersom det inte finns ett gällande genomförandeprotokoll. I början av 2026 bemyndigades EU-kommissionen att inleda förhandlingar om ett nytt fiskepartnerskapsavtal med ett genomförandeprotokoll. EU:s ingång i processen är att ett nytt fiskepartnerskapsavtal ska svara mot unionens behov och vara förenligt med den gemensamma fiskeripolitiken samtidigt som utfallet av EU-domstolens avgörande respekteras. Sverige stöder naturligtvis detta arbete.

Anf. 9 JOHAN BÜSER (S):

Fru talman! Jag vill tacka utrikesministern för debatten.

Jag vill samtidigt påminna utrikesministern om att den här debatten handlar om konsekvenser enligt den

internationella rätten. Sverige säger sig ju vara en stark röst för internationell rätt.

Vi kritiserar ofta tillsammans Rysslands invasion av Ukraina och många andra brott mot folkrätten. Men vi socialdemokrater anser, uppenbarligen till skillnad från regeringen, att folkrätten måste gälla överallt. Folkrätten måste gälla i Europa. Folkrätten måste gälla i Mellanöstern, även om vi i går såg Ulf Kristersson svaja om detta när det gällde Iran, och folkrätten måste gälla i Västsahara. Om vi accepterar att ett territorium kan ockuperas i ett halvt sekel utan att dess folk får avgöra sin framtid riskerar vi att undergräva just den rättsordning vi säger oss försvara.

Fru talman! Västsaharierna har väntat i över 50 år på att få utöva sin rätt till självbestämmande. Det minsta man kan begära av Sveriges regering är att den står fast vid den princip som så länge varit vägledande i svensk utrikespolitik – att alla folk ska ha lika rättigheter och själva kunna avgöra sin framtid.

För oss socialdemokrater innebär det att vi inte kan acceptera en lösning som på förhand begränsar västsahariernas rätt att välja sin egen framtid. Det gör nämligen Marockos autonomiplan, som utrikesministern både stöder och försvarar här i kammaren i dag.

Jag vill därför avsluta med en sista fråga till utrikesministern. Utrikesministern har sagt att regeringen accepterar autonomiplanen. Hur kommer regeringen konkret att arbeta för att västsaharierna ska få utöva sin rätt till självbestämmande, och hur ska det gå till i praktiken?

Anf. 10 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Sverige har återkommande påpekat vikten av en rättvis, hållbar och ömsesidigt godtagbar lösning på Västsaharafrågan i enlighet med FN:s säkerhetsrådsresolutioner och FN-stadgan. Genom åren har Sverige också bidragit med betydande kärnstöd till de FN-organ som bedriver verksamhet i västsahariska flyktingläger i södra Algeriet.

En lösning på Västsaharafrågan skulle vara positiv för hela regionens stabilitet och ekonomiska utveckling och inte minst ge det västsahariska folket självbestämmande och en framtidsvision. Det är också denna väg som stakas ut i resolutionen.

Låt mig understryka den möjlighet som vi nu står inför. Äntligen finns ett momentum för att nå en lösning på en konflikt som har varat i fem decennier. Det här handlar inte om att välja sida utan om att stötta arbetet för att komma vidare. Det viktiga nu är alltså att stötta det FN-ledda arbetet och processen och Staffan de Misturas arbete för att uppnå en ömsesidigt accepterad lösning där FN-stadgan respekteras därför att folkrätten är viktig och där det västsahariska folkets rätt till självbestämmande också tillgodoses.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2025/26:339 om den syriskas regimens attacker mot kurder

Anf. 11 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Kadir Kasirga har frågat mig vilka konkreta initiativ jag avser att ta, bilateralt och inom EU, för att verka för ett omedelbart stopp för den syriskas regimens attacker mot kurdiskt kontrollerade områden. Kadir Kasirga har även frågat hur jag avser att agera för att hantera situationen med de IS-Daish-fångar som flytt och för att förhindra att nya terrorstrukturer etableras. Avslutningsvis har Kadir Kasirga frågat mig på vilket sätt jag avser att agera för att säkerställa att svenskt bistånd eller politiskt stöd till Damaskus villkoras med tydliga krav på demokratiska reformer, minoritetsskydd och internationell uppföljning.

Ett fredligt och inkluderande Syrien ligger i Sveriges, Europas, regionens och inte minst det syriska folkets intresse. Det är därför välkommet att den syriska övergångsregeringen och SDF nådde ett avtal den 30 januari om att införliva militära och civila institutioner under centralmakten och att man sedan dess har gjort framsteg i att implementera detta avtal på ett fredligt och ordnat sätt. Vi uppmanar parterna att fortsätta arbeta tillsammans i denna konstruktiva anda.

Civila måste skyddas. Ansvariga måste ställas till svars. I samtal med företrädare för övergångsregeringen understryker Sverige och EU vikten av att såväl kvinnor som alla landets etniska och religiösa grupper tillåts att aktivt delta i byggandet av det nya Syrien.

Regeringen har noterat uppgifterna om att individer ska ha avvikit från fängelser i nordöstra Syrien men också att ett flertal av dessa ska ha återförts. Sverige följer händelseutvecklingen i regionen, inklusive genom EU och genom vårt deltagande i den globala koalitionen mot Daish, där bland andra USA och Syrien är medlemmar.

För att anpassa biståndet till utvecklingen i landet efter Assadregimens fall beslutade regeringen i september 2025 om ändringar i biståndet till Syrien. Ändringen gör det möjligt att stödja offentliga institutioner. Svenskt bistånd ska bidra till ett Syrien som går att återvända till.

Svenska företrädare fortsätter att med enfaset understryka vikten av att alla syrier, oavsett kön och etnisk eller religiös tillhörighet, måste få vara med och bygga det nya Syrien och att mänskliga rättigheter respekteras. Sverige kommer i nära samarbete med EU och andra likasinnade att fortsätta stödja det syriska folket i dess strävan att bygga ett stabilt, fredligt och välmående Syrien.

Anf. 12 KADIR KASIRGA (S):

Fru talman! Tack, utrikesministern, för svaret!

Jag vill börja med den breda säkerhetspolitiska situationen i Mellanöstern. Vi ser just nu en mycket farlig utveckling i regionen. Kriget mellan Iran på ena

sidan och USA och Israel på andra sidan riskerar att eskalera ytterligare.

Historien visar att konflikter i Mellanöstern sällan stannar kvar där de börjar. De sprider sig, skapar nya konfliktytor och leder ofta till konsekvenser som ingen riktigt hade förutsett. Detta gör utvecklingen i Syrien ännu mer avgörande.

När vi talar om Syrien måste vi också tala klarspråk om Irans destruktiva roll i konflikten. Den islamiska republiken i Teheran var inte en passiv aktör. Den spelade tillsammans med Ryssland en avgörande roll i att hålla Assadregimen vid makten och i att förlänga inbördeskriget.

Det handlade inte bara om politiskt stöd. Iranska befälhavare och iransk militär fanns på marken, iranska miliser sattes in, Hizbollah korsade gränserna och tusentals utländska shiitiska miliser rekryterades och skickades till Syrien. Miljarder dollar pumpades in för att hålla Assadregimens krigsmaskin vid liv, medan syriska städer bombades och människor försvann i regimens fångelser. Vi känner till resultatet: massgravar och tortyrfångelser. Hela samhällen utplånades, och miljontals människor drevs på flykt.

Fru talman! Assadregimens fall var en historisk händelse, men historien lär oss något viktigt: Alla diktators fall leder inte automatiskt till demokrati. Avgörande frågor i dag är därför: Vad håller på att växa fram i Syrien efter Assads diktatur? Är det ett inkluderande samhälle där alla folkgrupper har en plats, eller är det ett nytt auktoritärt system där sektarism och religiös dominans ersätter den gamla diktaturen?

Utrikesministern talar i sitt tal om vikten av ett inkluderande Syrien och att alla grupper ska få vara med och bygga landets framtid. Det är viktiga ord, men utvecklingen på marken väcker frågor. Vi har sett rapporter om massakrer mot alawiter och druser, och nu ser vi militära angrepp mot den självstyrande kurdiska regionen Rojava i nordöstra Syrien.

Fru talman! Det finns en historisk ironi i detta. När världen stod handfallen inför terrororganisationen IS var det kurdiska kvinnor och män som stod i frontlinjen. Därför måste vi i dag ställa en enkel men avgörande fråga: Hur behandlar vi dem som en gång stoppade det islamiska kalifatet?

Låt mig särskilt nämna de kurdiska kvinnliga soldaterna i YPJ. Vi minns dem från Kobane. När IS stod som starkast stod kurdiska kvinnor och män kvar – gata för gata, hus för hus. Under slagordet jin, jiyan, azadi – kvinna, liv, frihet – kämpade de mot kalifatet. I dag hör vi samma slagord ropas av kvinnor på Stockholms gator, på Paris gator och på Teherans gator. Det säger något om kraften i den kamp som började i Rojava.

I dag ser vi dock hur de krafter som en gång stoppade IS återigen blir attackerade av islamister i Syrien.

Fru talman! Det finns nu ett avtal mellan kurdiska representanter och Damaskus. Jag vill fråga utrikesministern: Hur ska detta avtal kunna överleva utan internationella garantier? Vad kan Sverige bidra med i detta fall?

Anf. 13 JOHAN BÜSER (S):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka min kollega Kadir Kasirga för en viktig interpellation. Den tar upp en fråga som inte bara är avgörande för utvecklingen i Syrien utan också handlar om Europas säkerhet och om hur vi som land står upp för demokrati, mänskliga rättigheter och skydd för minoriteter.

Utvecklingen i nordöstra Syrien har den senaste tiden varit mycket oroande. Under många år har kurdiska styrkor tillsammans med andra minoriteter spelat en helt avgörande roll i kampen mot terrororganisationen IS. De har ofta gjort det med mycket små resurser och till ett mycket högt pris.

Det var i städer som Kobane som den internationella koalitionen tillsammans med kurdiska styrkor lyckades bryta IS territoriella kontroll. Kampen handlade inte bara om Syriens framtid utan också om Europas och Sveriges säkerhet. Därför är det djupt oroande att vi nu ser att de områden som tidigare bar ett så stort ansvar i kampen mot terrorismen återigen utsätts för militära attacker, destabilisering och hot mot civilbefolkningen.

Fru talman! Det är mot denna bakgrund min kollega har ställt en fråga till utrikesministern om hur Sverige ska säkerställa att eventuellt bistånd och politiskt stöd till Damaskus villkoras med demokratiska reformer, skydd för minoriteter och internationell uppföljning. Det är en helt avgörande fråga.

Syriens framtid kan inte och får inte byggas på en återgång till ett auktoritärt styre där minoriteter förtrycks och oppositionen tystas. Syriens framtid måste i stället byggas på respekt för landets etniska och religiösa mångfald och på garantier för både kollektiva och individuella rättigheter. Här har Sverige haft en historiskt tydlig linje: att stå upp för internationell rätt, mänskliga rättigheter och skydd för minoriteter.

Fru talman! Regeringen har genomfört uppmärksammade besök i Syrien och talat om stabilitet och framtida samarbete. Men stabilitet kan aldrig byggas på att minoriteters rättigheter åsidosätts eller att de grupper som burit ett enormt ansvar i kampen mot IS lämnas utan politiskt stöd.

Samtidigt har vi den senaste tiden sett uppgifter om ett avtal mellan Sverige och Somalia, där migrationspolitik och bistånd kopplas samman. Om jag har förstått saken rätt gäller samma sak för Syrien. Detta har väckt betydande kritik, eftersom det riskerar att ge intryck av att bistånd används som ett instrument i migrationspolitiska överenskommelser.

Det är allvarliga frågor vi diskuterar. Det är också frågor som oppositionen har velat få klarhet i genom riksdagens konstitutionsutskott, men när förslag lades fram om att statsministern skulle höras om dessa frågor i KU stoppades det av regeringsunderlaget. Vi socialdemokrater ser mycket allvarligt på att man använder KU på detta sätt.

Fru talman! När regeringen samtidigt agerar i Syrien väcks större frågor: Vilken linje driver Sverige i regionen? Ska svensk utrikespolitik fortsatt vara tydligt förankrad i stöd för demokrati, internationell rätt

och skydd för minoriteter, eller riskerar den att alltmer präglas av kortsiktiga migrationspolitiska överenskommelser och realpolitiska kompromisser?

Det är mot denna bakgrund jag vill fråga utrikesministern hur regeringen konkret avser att säkerställa att politiskt stöd och bistånd till Damaskus faktiskt villkoras med krav på demokratiska reformer, skydd för minoriteter och internationell uppföljning.

Anf. 14 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Jag hade faktiskt en egen interpellation om det här ämnet. Den var planerad att debatteras på fredag, men för att inte slösa med utrikesministerns tid avser jag att dra tillbaka den och deltar i stället i dagens debatt.

Det finns såklart väldigt många positiva saker med situationen i Syrien. Det är främst att en brutal diktator har försvunnit. Att Assad är borta är någonting positivt inte bara för oss utan också för Mellanöstern i största allmänhet. Vi har därmed också blivit av med en nära allierad till Ryssland och andra skurkstater, som till exempel den iranska regimen.

Problemet är ju att det gäller att hålla flera tankar i huvudet samtidigt. Det styre som har kommit efter Assad har knappast blivit särskilt mycket bättre. Det är nämligen en extremt hårdför islamist som har tagit över makten. Detta är en person som inte bara har träffat al-Baghdadi, som var IS ledare, utan också samarbetat med honom. Han åkte på al-Baghdadis uppdrag till Syrien för att bilda den syriska grenen av det som då var Islamiska staten och som senare utvecklades till att bli al-Quaida.

Vi vet mycket väl vad de har gjort. De har bränt människor levande, de har halshuggit människor och de har stympat människor. De har på de mest fasansfulla och sadistiska sätt mördat oskyldiga män, kvinnor och barn. Det är en fruktansvärd organisation, och de delar fortfarande ideologi med Islamiska staten och al-Quaida.

På gatorna i Damaskus ser vi i dag – ja, jag skulle ju inte åka dit nu, men vi ser på bilder – att man säljer IS-symboler som flaggor och så vidare. Vi ser bilder på syriska numera regeringssoldater med IS-symboler på uniformerna. Man får helt enkelt inte vara naiv. Det är en systematisk radikal islamism som i dag styr Syrien. Den hotar kurder, alawiter, kristna, druser med flera. Den hotar alla som inte är som de. Av den anledningen kan jag tycka att man bör belysa detta i olika internationella sammanhang.

Vi ser också, inte minst med tanke på attackerna mot inte bara alawiter utan även kurder, hur regimen agerande just nu visar på en form av maktkonsolidering snarare än en inkludering, vilket är det man hade hoppats på. Att kurderna nu tvingas införliva sina styrkor och olika delar av sitt samhälle i denna brutala islamistsekt är inte positivt utan tvärtom. De tvingas ju till detta. Jag tycker att det är ett ytterligare skäl att försöka öka trycket för att stärka minoriteternas rättigheter i Syrien.

Som utrikesministern nämnde ser vi också att IS-terrorister har flytt. Men de har inte bara flytt, utan regimen har även släppt IS-terrorister fria – just för att de delar ideologisk grund. Det här är milt uttryckt någonting som vi alla bör vara oroade över.

Jag har väldigt mycket mer att säga, och jag kommer att återkomma i nästa anförande. Till dess kanske utrikesministern kan fortsätta berätta vad hon gör för att stärka minoriteternas situation i Syrien.

Anf. 15 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Jag tackar Kadir Kasirga för en viktig interpellation.

Efter fem årtionden av hårdför diktatur och 14 års inbördeskrig blev det syriska folket äntligen av med den förskräckliga Assadregimen den 8 december 2024. Regeringen vill se att Syrien lyckas med sin omställning till att bli ett land som andra. Detta skulle bidra till större möjligheter till fred och stabilitet i regionen, som tyvärr har upplevt alltför mycket av det motsatta. Framför allt skulle det syriska folket gagnas.

Processen att bygga upp det nya Syrien har tidvis stött på motgångar som har resulterat i övergrepp riktade mot olika etniska och religiösa grupper i landet. Regeringen har fördömt de våldsamheter som har skett, och vi fortsätter att påpeka vikten av att ansvariga ställs till svars. Enligt FN har striderna i nordöstra Syrien under januari inte innefattat systematiska övergrepp mot civila.

I samtal med övergångsregeringen understryker vi vikten av full respekt för de mänskliga rättigheterna för alla syrier, oavsett kön och etnisk eller religiös tillhörighet, och att de tillåts bli en del av det nya Syrien. Något jag tror är särskilt viktigt att framhålla är behovet av ansvarsutkrävande både mot den tidigare regimen och mot de ansvariga för de övergrepp som har begåtts sedan dess.

När det sedan gäller Sveriges stöd till Syrien, vilket det har kommit en del frågor om: Som jag nämnde reviderade och förlängde regeringen biståndsstrategin för Syrienkrisen i september 2025, vilket bland annat har inneburit ett ökat fokus på religionsfrihet, ett stärkt rättighetsskydd för personer som tillhör religiösa grupper samt åtgärder för att förebygga extremism, vilket är otroligt viktigt. Ändringarna innebär också en möjlighet att ge stöd till offentliga institutioner i Syrien för att bidra till återuppbyggnad, ekonomisk återhämtning och just en demokratisk utveckling, vilket det frågades efter här.

Sverige har länge stöttat det syriska folket. Det humanitära stödet till Syrienkrisen uppgick till 3,9 miljarder 2011–2024, och under 2025 uppgick det humanitära stödet till 360 miljoner. Sveriges humanitära stöd till Syrien fortsätter. Jag sa nyss att vi har möjlighet att även ge stöd till offentliga institutioner, men i dagsläget har regeringen inga formella avtal med Syrien.

Sida har tecknat ett avtal med FN:s befolkningsfond UNFPA för att stödja programmets stärkande av

barnmorskeprofessionen i Syrien. Programmet syftar till att förbättra användningen av barnmorskors kapacitet för att stärka vården av mödrar och nyfödda och kommer bland annat att leda till att fler barnmorskor är kompetenta och utbildade i enlighet med internationella standarder.

Sidas motpart i den här insatsen är UNFPA, och avtalet ska stödja Syriens hälsoministerium i dess arbete med att utveckla nya riktlinjer och lagstiftning i syfte att stärka barnmorskors roll inom hälsosystemet. Det möjliggör även viss renovering av barnmorskeskolor och mödravårdskliniker samt stöd till barnmorskors yrkesförbund och fackföreningar i Syrien.

Sverige gör alltså mycket. Det ligger i vårt intresse att se en utveckling i rätt riktning i Syrien, det vill säga en utveckling som leder till demokrati och ett inkluderande styre. Det gäller inte minst kvinnor. Jag har själv haft många samtal med företrädare för kvinnorrättsorganisationer i Syrien som, med rätta, uttrycker oro för framtiden.

Avslutningsvis ska jag säga något om migrationen. Det är generellt intressant att Socialdemokraterna gång på gång påstår att det var de som lade om migrationspolitiken samt säger sig stå bakom alla de åtgärder som vidtas – samtidigt som det alltid kommer kritik när en sådan åtgärd vidtas. Frågan är alltså vad Socialdemokraterna egentligen vill på migrationsområdet och om man är beredd att genomföra de åtgärder som de facto krävs för en stramare invandring och bättre integration.

Anf. 16 KADIR KASIRGA (S):

Fru talman! Jag tackar utrikesministern för svaret, och jag tackar Johan Büser och Markus Wiechel för inläggen i debatten.

Det är viktigt att höra det utrikesministern säger om ansvarsutkrävande inte bara mot den gamla Assadregimen utan även mot de nuvarande makthavarna i Damaskus.

Fru talman! Låt mig ta upp en annan fråga som jag tycker förtjänar större uppmärksamhet i den här debatten, nämligen säkerhetsrisken kopplad till IS. Utrikesministern säger i sitt svar att regeringen följer uppgifter om att individer har avvikit från fängelser i nordöstra Syrien. Vi ser allvarligt på de uppgifterna.

När kurdiska styrkor tvingades lämna al-Raqqa i samband med striderna med den syriska armén kom rapporter om att IS-fångar rymde från fängelser i området. Kurdiska källor uppger att uppemot 1 500 tidigare IS-medlemmar – det handlar alltså om män som har stridit tidigare – kan ha flytt eller frigivits. Vi har till och med sett bilder där IS-flaggan åter hissats i al-Raqqa efter att de kurdiska styrkorna lämnat området. Detta borde få varningsklockorna att ringa, fru talman.

Samtidigt har det ökända al-Hol-lägre, där omkring 24 000 anhängare till IS-medlemmar tidigare hölls, i praktiken upplösts efter maktskiftet i området. Tusentals människor har försvunnit från lägre, och det är fortfarande oklart var de befinner sig. Detta väcker flera frågor. Vad händer om säkerheten i nordöstra Syrien helt och hållet kollapsar? Vad händer med de

tusentals IS-anhängare som fortfarande finns i fängelser och läger i regionen? Vad finns det för uppgifter om de IS-fångar som har anknytning till Sverige?

Fru talman! Detta är inte bara en regional fråga, utan det är även en fråga om Europas och Sveriges säkerhet. Historien visar tydligt att terrororganisationer växer i maktvakuum, och just nu riskerar ett sådant maktvakuum att uppstå i norra Syrien – i Rojava.

Utrikesministern säger i sitt svar att regeringen nu öppnar för att svenskt bistånd ska kunna stödja offentliga institutioner i Syrien. Jag hörde utrikesministern nämna detta, men det väcker ändå frågor hos mig. Hur kommer regeringen att arbeta för att säkerställa att svenska skattemedel inte används för att bygga upp institutioner som i praktiken kan bli verktyg för ett nytt auktoritärt styre där kvinnors rättigheter inskränks och minoriteter förtrycks?

Både min kollega Johan Büser och Markus Wiechel nämnde att de som i dag styr från Damaskus inte är några duvungar. Det handlar om rörelser som fortfarande bygger på den fundamentalistiska islamistiska ideologin och som har haft ett nära samarbete med IS. Tidigare var det al-Nusra, i dag är det Hayat Tahrir al-Sham, HTS. Man har alltså inte på något sätt lämnat dessa ideologier och ambitioner bakom sig – tvärtom!

I förlängningen, när makten är konsoliderad, tror i alla fall jag att vi återigen kommer att se en teokratisk regim som faktiskt liknar dagens mullaregim i Iran.

Anf. 17 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Tack, Kadir, för dessa ord!

Jag kan instämma i det som nämnts tidigare, inte minst när det gäller den tacksamhetsskuld som vi har till SDF-styrkorna i nordöstra Syrien. De stod emot IS och var västvärldens främsta allierade i kampen mot de mest brutala och hårdföra islamister vi någonsin sett. Det är dem som man nu, i mångt och mycket, sviker.

Jag håller med utrikesministern om att det finns en enorm möjlighet här. Man skulle kunna stärka Syrien, till exempel för att öka återvändandet. Vi såg hur många syrier som var ute på svenska gator och torg och gladdes åt att Assadregimen hade fallit. Detta borde rimligtvis innebära att dessa människor har en chans att återvända till sitt land.

Det ändrar dock inte faktumet att vi behöver se till att det inte uppstår nya problem och konflikter och att människor inte på nytt tvingas fly därifrån. Det är precis det som är risken om man inte har en verklighetsbaserad politik utan i stället fokuserar på någon form av illusion om en inkludering som inte existerar. Det är här jag känner vissa farhågor, inte minst med tanke på att man flera gånger har uttryckt att det nu finns en ny möjlighet till förändring. Jag vill gärna se en förändring som faktiskt inkluderar – ingenting annat.

Vi lär återkomma till detta. Jag vill tacka utrikesministern för svaret.

Anf. 18 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Jag börjar med IS-fångarna. Ett stort antal fångar har den senaste tiden flyttats till Irak, med stöd av USA. Även tredjelandsmedborgare ska finnas bland dem som har förts till Irak. Överföringen ska enligt uppgift vara avslutad nu. Vi kan inte bekräfta huruvida det finns svenskar bland dem som har förts till Irak. Vi följer naturligtvis detta mycket nära.

Vi har kännedom om ett fåtal kvinnor och barn med koppling till Sverige som befinner sig eller har befunnit sig i dessa läger. UD har noterat uppgifterna om att de personer som har suttit i al-Hol-läget har flyttats till ett annat läger i Aleppoprovinsen. Vi kan inte bekräfta huruvida det finns svenskar bland dem som har flyttats.

Vi har också tagit del av uppgifterna om att ett stort antal personer självmant har lämnat läget i al-Hol de senaste veckorna, men vi vet inte huruvida det finns svenskar bland dem.

Vi följer som sagt det här mycket nära. Vi gör det dessutom genom EU, i dialog med likasinnade och genom koalitionen mot Daish.

Kadir Kasirga ställde en högst relevant fråga: Hur kan vi säkerställa att bistånd inte används i fel syften?

Sverige har genom Sida gedigna kontrollsystem för att säkerställa att biståndsmedel går till avsedd mottagare. Regeringen har vidtagit åtgärder för att ytterligare stärka kontrollen och motverka korruption. I Sidas instruktion finns en ny skrivning där det framgår att Sida ska säkerställa att bistånd inte ges till aktörer som bedriver eller stöder antidemokratisk verksamhet, våldsbejakande extremism, islamism, antisemitism, terrorism, verksamhet som underminerar kvinnors och flickors rättigheter eller hatpropaganda riktad till individer eller grupper. Instruktionen anger vidare att Sida ska arbeta aktivt för att motverka alla former av korruption och oegentligheter. Därtill har regeringen gett Sida i uppdrag att systematiskt stärka sitt arbete för att förebygga jäv och korruption i biståndet.

Helt riskfritt är det ju aldrig. Det är otroligt viktigt att vi har rutiner för detta, att vi är väl medvetna om riskerna och att vi ser till att följa upp.

Ett fördjupat samarbete mellan Sverige och EU och med den syriska övergångsregeringen är viktigt för att vi ska kunna bidra till att Syrien blir ett välmående land som det går att återvända till. Våra kontakter med syriska företrädare ger oss möjlighet att lyssna på deras planer och utmaningar samtidigt som vi kan framföra våra mycket tydliga förväntningar på att de ska bygga ett inkluderande samhälle och framhålla vikten av respekt för mänskliga rättigheter.

Anf. 19 KADIR KASIRGA (S):

Fru talman! Jag tackar utrikesministern för svaret och debatten. Jag tackar även mina riksdagskollegor Johan Büser och Markus Wiechel för deras viktiga inlägg i debatten.

Syrien är i ett avgörande historiskt skede. Assadregimen är borta, men den avgörande frågan är

fortfarande obesvarad: Blir Syriens framtid demokratisk och inkluderande eller auktoritär och exkluderande?

Vi ser attacker mot kurdiska områden. Vi ser minoriteter, som druser, alawiter och kristna, som känner oro. Vi ser rapporter om IS-fångar som flyr när säkerhetsstrukturer bryts ned. Samtidigt vet vi en sak: När världen behövde någon som stoppade IS stod kurderna där. De stod där i Kobane och i al-Raqqa. De stod i frontlinjen mot en av vår tids mest brutala terrororganisationer.

Fru talman! Detta leder till en mycket enkel men avgörande fråga till utrikesministern: Hur behandlar man egentligen de människor som en gång försvarade världen mot IS? Ger man dem säkerhetsgarantier, politiskt stöd och politiskt erkännande, eller lämnar man dem ensamma när de återigen blir attackerade av islamister?

Om världen sviker dem som stod där i Kobane och stoppade kalifatet riskerar man inte bara ett nytt svek, utan då riskerar man också att skapa förhållanden där nästa terrorrörelse och nästa terrorregim kan växa fram.

Anf. 20 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Jag vill tacka Kadir Kasirga och övriga interpellanter för en väldigt viktig debatt.

Jag tror att vi kommer att ha all anledning att i denna kammare och på andra platser återkomma till utvecklingen i Syrien. Det är väldigt viktigt att vi fortsätter att sätta ljus på utvecklingen där, för det är ett avgörande skifte som sker nu. Det är viktigt att utvecklingen går i rätt riktning och att man respekterar minoriteter och kvinnor.

Apropå kvinnor vill jag nämna en av de mest inspirerande personer jag träffat. Jag har träffat henne flera gånger i mitt uppdrag. Jag talar om Hind Kabawat, den enda kvinnliga ministern i det nuvarande syriska styret. Hon är en otroligt inspirerande person som verkligen tror på Syrien, även om hon är väl medveten om vilka utmaningar som finns. Hon är en av alla de goda krafter som vi måste stötta för att få se rätt utveckling.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2025/26:340 om USA:s blockad av Kuba

Anf. 21 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Lorena Delgado Varas har frågat mig om jag anser att USA:s blockad av Kuba är förenlig med internationell rätt. Lorena Delgado Varas har också frågat mig om jag och regeringen har fattat några beslut om att skicka humanitärt, medicinskt eller tekniskt stöd till Kuba med anledning av den förvärrade situation som blockaden orsakar.

Vidare har Lorena Delgado Varas frågat mig på vilket sätt jag och regeringen avser att leva upp till Sveriges åtaganden enligt FN-stadgan och internationella människorättskonventioner när det gäller att mot-sätta sig olagliga ensidiga tvångsåtgärder. Slutligen har Lorena Delgado Varas frågat mig om jag och rege- ringen avser att inom EU och FN aktivt verka för att blockaden upphör, inklusive att tydligt markera mot USA:s extraterritoriella sanktioner, som även drabbar svenska och europeiska aktörer.

Regeringen ser allvarligt på situationen i Kuba och på bristen på demokrati och mänskliga rättigheter i lan- det. Regeringen är djupt oroad över den kubanska sta- tens repressiva behandling av oliktankande och före- komsten av politiska fångar. Regeringen är också an- gelägen om att landets svåra humanitära, ekonomiska och politiska situation förbättras. Regeringen känner oro för det kubanska folkets brist på välmående och rättigheter, som i första hand är en följd av den ku- banska ledningens repressiva politik och kommunist- iska ideologi.

Sverige, liksom EU, anser att sanktioner ska vara tillfälliga, riktade och proportionerliga. Sverige rös- tade förra året, liksom tidigare år, tillsammans med en majoritet av EU:s medlemsstater i FN:s generalför- samling för den resolution som uppmanar till ett hä- vande av USA:s handelsembargo mot Kuba. Rege- ringen motsätter sig embargots extraterritoriella till- lämpning, som strider mot internationella handelsreg- ler. För Sveriges välfärd är det avgörande att det in- ternationella handelssystemet upprätthålls.

Sverige har för närvarande inget humanitärt stöd till Kuba på landsnivå. Däremot ger Sverige kärnstöd till flera FN-organisationer som är verksamma i Kuba och som bedriver humanitärt arbete i landet. Rege- ringen stöder exempelvis FN:s katastroffond CERF, som möjliggör snabba insatser för att bistå människor i plötsligt uppkomna eller förvärrade humanitära kri- ser. Fonden allokerade bland annat 4 miljoner US-dol- lar till Kuba för tidiga livräddande insatser i samband med orkanen Melissa i oktober 2025. Därutöver har Si- das partner tillgång till flexibla medel genom en snabb- finansieringsmekanism, men hittills har inga förfråg- ningar kommit in från Kuba.

Regeringen kommer att fortsätta understryka vik- ten av att det regelbaserade internationella handelssy- stemet upprätthålls och att EU:s ekonomiska intressen skyddas. Samtidigt kommer regeringen tillsammans med EU att fortsätta verka för att främja en demokra- tisk utveckling och respekt för mänskliga rättigheter i Kuba.

Anf. 22 LORENA DELGADO VARAS (-):

Fru talman! Jag måste börja med att konstatera att ministerns svar visar en historielöshet som förvånar mig. Jag vill passa på att påminna kammaren om ett dokument som är mer än 60 år gammalt men ändå hög- aktuellt. I april 1960 skrev USA:s tjänsteman Lester Mallory ett hemligt memorandum som ligger till grund för den politik USA för i dag. Där stod det svart på vitt

att målet med USA:s politik är att framkalla hunger och desperation och störta regeringen. Det här är inte en biverkning av blockaden utan själva syftet med blockaden. Man vill neka Kuba pengar och förnöden- heter för att slå sönder samhället.

För bara några veckor sedan, den 29 januari, under- tecknade Trump en exekutiv order där man deklarerar nationellt nödläge och hotar alla länder som levererar olja till Kuba med tullar. Syftet är helt enkelt att stoppa Kubas energiförsörjning, oavsett konsekvenserna.

Ministern säger i sitt svar att Sverige röstade för FN-resolutionen om att häva blockaden. Det är sant, och det är bra. Men ministern glömmer att nämna att USA nu har skärpt blockaden till en nivå som får kon- sekvenser för svenska företag och svenska intressen genom Helms-Burton Acts extraterritoriella anspråk.

Min fråga kvarstår, för jag tycker inte att jag fick svar på den: Anser ministern att USA:s blockad är för- enlig med internationell rätt? Och hur rimmar den med Sveriges åtagande enligt FN-stadgan?

Jag vill passa på att fråga ministern varför det alltid är så tyst om de diktaturer som USA stöder. När mi- nistern talar om mänskliga rättigheter, varför nämns då aldrig Saudiarabien? Och varför nämns aldrig Israel, som dagligen kränker palestiniernas rättigheter med USA:s vapen och begår folkmord med hjälp av dessa vapen?

Egentligen handlar det inte om huruvida ministern tycker att Kuba är en diktatur eller inte utan om vilka vägar som är bäst om vi vill stötta den demokratiska utvecklingen i en stat och fortsätta respektera folkets självbestämmande oavsett vilket ekonomiskt system det väljer. Om nu Kuba har ett så dåligt system, är inte då den smartaste vägen att öppna upp för dialog och stötta relationer genom både civilsamhället och nä- ringslivet?

Sverige har fortfarande inte ratificerat PDCA-avta- let med Kuba, och den här regeringen vill avsluta det. Man säger att dialogen inte fungerar. Men då undrar jag vad alternativet är. Är det att låta USA fortsätta med blockaden, hota andra länder och isolera Kuba ytterligare? Det är ju det USA vill åstadkomma. Avtalet är inte perfekt, men det är just nu den enda plattform vi har för politisk dialog.

Anf. 23 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Den kubanska regimen kränker syste- matiskt mänskliga rättigheter. Det saknas yttrandefri- het, pressfrihet och rätt till fredliga sammankomster. Oppositionella journalister och aktivister för mänsk- liga rättigheter utsätts för övervakning, trakasserier och godtyckliga frihetsberövanden. Regeringen ser ingen anledning att försvara en sådan regim.

Samtidigt har jag och regeringen genomgående be- tonat vikten av att folkrätten respekteras. Folkrätten är en hörnsten i svensk utrikespolitik och ett långsiktigt säkerhetsintresse för Sverige. Alla stater har ett ansvar att respektera och agera i enlighet med folkrätten

oavsett eventuella andra politiska eller säkerhetspolitiska överväganden. Det gäller även i fråga om sanktioner.

Vi har genom den årliga omröstningen i FN:s generalförsamling upprepat att vi motsätter oss USA:s handelsembargo mot Kuba, som drabbar den kubanska befolkningen på ett oproportionerligt sätt. Jag gick in på det här i mitt interpellationssvar, men det måste ha gått ledamoten förbi. Jag upprepar: Regeringen motsätter sig embargots extraterritoriella tillämpning, som strider mot internationella handelsregler.

Kuba har länge befunnit sig i en svår ekonomisk kris, där långa elavbrott har varit vardag. Denna kris kommer med största sannolikhet att förvärras om oljeleveranserna helt stoppas. På sikt kan en humanitär kris inte uteslutas. Den amerikanska lagstiftningen innehåller som sagt också delar som av EU och andra tidigare bedömts innehålla otillåten extraterritoriell tillämpning.

Lorena Delgado Varas frågar om PDCA-avtalet och undrar varför regeringen är kritisk mot detta EU-avtal, som innebär en politisk dialog och samarbete med Kuba. Regeringen värnar den kubanska befolkningen men inte den kubanska regimen. Regeringen har kritiserat avtalet för att det inte ger resultat på demokratiområdet och när det gäller mänskliga rättigheter på det sätt som man hade hoppats på. Vi anser att EU behöver sätta mer press på den kubanska regimen för att främja en demokratisk utveckling. Det är genom demokrati, mänskliga rättigheter och ett fritt och marknadsanpassat ekonomiskt system som ett välmående samhälle kan byggas även på Kuba.

Anf. 24 LORENA DELGADO VARAS (-):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret. Återigen handlar det om ord. Men vad gör man egentligen för att åstadkomma handling för det som man säger sig stötta?

Ministern talar om demokrati, vilket även jag gärna pratar om. Men jag vill också prata om demokratins fiender. USA:s blockad är inte passiv. Det är fråga om ekonomisk krigföring. Detta är ett brott mot folkrätten. Det är kolonialism i dess modernaste form. Man säger sig vilja befria det kubanska folket, men det man gör är att svälta dem genom att stoppa hela energiförsörjningen till landet. Man använder samma logik som kolonialmakterna hade när länder ville frigöra sig från dem.

Det är här PDCA kommer in i bilden. Man vill avsluta samarbetsavtalet med Kuba. Men det är ju inte så att ett avtal kommer att leda till en stor förbättring av sig självt, utan det måste till aktiva åtgärder. Nu finns det svenska företag som är verksamma i Kuba men tyvärr stoppas. Som jag ser det kan svenska företag ägna sig åt väldigt många andra saker i ett land än bara näringsliv. De kan skapa vägor i samhället.

Det vore välkommet om man upprätthöll en öppen dialog. Om man har följt Kubas utveckling de senaste 20–30 åren har man kunnat se förändringar, speciellt innan USA verkligen satte hårt mot hårt i Kuba. Då

fanns det en öppenhet för att internationella företag skulle vara verksamma i Kuba. Man öppnade broar även från olika typer av svenska partier till olika politiska organisationer i Kuba.

Det är viktigt att tänka på vad detta innebär. Just nu pågår en humanitär katastrof i Kuba. Man har rapporterat att blockaden har orsakat materiella skador för över 7,5 miljarder dollar. Nu har man strypt oljetillförseln. Det innebär att sjukhus står utan bränsle. Det ger såklart konsekvenser för människor. Livsmedel ruttnar i hamnar, och människor tvingas leva i mörker.

Det gör också att man avbryter den interna demokratiska dialogen mellan människorna i Kuba. Det har ganska stora effekter. Om man inte vänder sig hårt mot det som USA nu gör underminerar man de internationella lagarna. USA har tagit på sig rollen att bestämma och verka precis som de vill överallt i världen.

Det gäller inte bara Kuba. Det gäller Venezuela, Iran och Grönland. Vi kan inte fortsätta att låta ett land som USA självt bestämma hur det verkar i olika länder och självt bestämma vilka länder som ska formas på vilket sätt. Det är varje lands självbestämmanderätt att göra det.

Anf. 25 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! När det till att börja med gäller PDCA-avtalet stämmer det inte att vi inte har ratificerat det eller att vi tycker att det ska avbrytas. Men vi vill se en översyn eftersom vi tycker att det inte fungerar som det ska. Det har vi också fått gehör för inom EU.

Det viktiga nu är att tillsammans verka för ett demokratiskt Kuba där mänskliga rättigheter respekteras. Det är den kubanska regimen som är ytterst ansvarig för att säkerställa att så faktiskt sker.

Regeringen har röstat för FN-resolutionen om att häva USA:s handelsembargo. Men vi vet också att den kubanska regimen rutinmässigt skyller Kubas samhällsproblem på just embargot och använder embargot som en ursäkt för att inte genomföra nödvändiga reformer och öppna landet.

Det kubanska folket måste ges möjlighet att leva i ett fritt samhälle och att fritt utöva civila politiska och ekonomiska fri- och rättigheter. För att detta ska ske måste också den kubanska regimen omedelbart och villkorslöst frige alla politiska fångar, och regimen måste tillåta fria och rättvisa val.

Regeringen utvärderar löpande de humanitära behov som finns i världen, vilket även innefattar Kuba. Vi följer utvecklingen i landet noga genom vår ambasad på plats i Havanna och i samråd med övriga EU-länder. Vi har kontakt med de humanitära FN-organisationer som är verksamma i Kuba.

Sveriges bistånd uppgick till 17 miljoner kronor under 2025. Biståndet har ett tydligt fokus på mänskliga rättigheter och att stödja en ekonomisk reformprocess, decentralisering och privat småföretagande, apropå företagets vikt. Alla är viktiga insatser för att öppna den kubanska ekonomin och därigenom också förbättra levnadsvillkoren för vanliga kubaner.

Anf. 26 LORENA DELGADO VARAS (-):

Fru talman! Jag tänkte ta upp frågan om kubanernas levnadsvillkor. Kuba har visat en otrolig motståndskraft. Trots 60 år av blockad har man en läskunnighet som är högre än USA:s. Man har ett hälsosystem som trots brist på medicin skickar läkare till andra länder i nöd. Vi ser att det protesteras i många länder för att man börjar dra tillbaka de kubanska läkarna.

Jag kan ta ett exempel på varför embargot är så problematiskt. Under coronaperioden nekades Kuba vaccin. Man fick inte tillgång till vaccin och apparater som kunde underlätta människors möjligheter att andas och så vidare. Kuba tvingades skapa och producera sina egna vaccin.

Varför gör man detta? Hur tror man att den vägen och de påtryckningarna på något sätt kommer att leda till demokrati? Det kommer inte att göra det. De enda som kommer att lida är Kubas folk.

Det är bra att ministern håller med om att blockaden bör hävas. Det är mindre bra att man inte förstår vikten av att Kubas folk har rätt till självbestämmande. Vi måste hitta andra vägar för att stötta.

Om man nu tycker att de demokratiska organisationerna i Kuba behöver stöttning behöver man hitta andra konkreta vägar, konkreta handlingar, som inte gör att Kubas folk får lida på grund av att ett annat land, USA, vill att de ska göra det.

Anf. 27 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Regeringen vill se en förändring som kommer det kubanska folket till gagn. Vi är övertygade om att en sådan förändring kräver ett förändrat styrelseskick i landet. Kubas befolkning har rätt till självbestämmande. Det är därför man måste hålla fria och rättvisa val och det är därför politiska fångar måste släppas ut ur fängelse.

Låt oss inte glömma att situationen i Kuba i första hand är en följd av den kubanska ledningens repressiva politik och kommunistiska ideologi. Det är en ideologi som såväl Lorena Delgado Varas som Vänsterpartiet så länge har omfamnat.

Hur Magdalena Anderssons regeringsalternativ över huvud taget ska kunna bedriva en rimlig utrikespolitik på de premisserna är något som jag ställer mig mycket frågande till.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2025/26:364 om demokratirörelsen i Venezuela

Anf. 28 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Markus Wiechel har frågat mig om jag delar bedömningen att de nuvarande internationella mekanismerna är otillräckliga för att hantera Venezuelas diktatur och att folkrättens tillämpning i praktiken

ofta ger regimen manöverutrymme på bekostnad av befolkningen.

Markus Wiechel har även frågat mig om jag är beredd att verka för ett utökat användande av EU:s globala sanktionsregim (Magnitskij-sanktioner) mot nyckelpersoner och möjliggörare inom Venezuelas regim, inklusive dem som underlättar kopplingar till skurkstaten som Ryssland och Iran.

Markus Wiechel har också frågat mig om regeringen avser att driva på för en starkare samordning mellan EU och demokratiska länder i Latinamerika, i form av en "demokratisk koalition", för att möjliggöra gemensamma insatser när FN-systemet blockeras och motverka inflytandet från allierade diktaturer.

Markus Wiechel har utöver detta frågat mig om jag avser att ta initiativ till reformer som i praktiken begränsar diktaturers förmåga att blockera internationellt agerande – exempelvis genom att reformera vetorätten i FN:s säkerhetsråd, utveckla alternativa multilaterala format eller fördjupa samarbetet mellan demokratier, med särskilt fokus på att bryta geopolitiska allianser mellan skurkstaten.

Markus Wiechel har slutligen frågat mig hur regeringen avser att förstärka stödet till Venezuelas demokratiska rörelse, fria medier och civilsamhälle så att omvärldens insatser ger konkret skydd för befolkningen och inte reduceras till symbolhandlingar, samtidigt som man adresserar regimen internationella nätverk som bidrar till global instabilitet.

Regeringen ser ingen motsättning mellan att stå upp för folkrätten och värna människors mänskliga fri- och rättigheter. Att värna folkrätten är en hörnsten i svensk utrikespolitik. För Sveriges säkerhet och stabiliteten i omvärlden är det avgörande att en regelbaserad världsordning grundad på folkrätten, inklusive mänskliga rättigheter, upprätthålls.

Tillsammans med andra EU-länder arbetar Sverige aktivt inom befintliga internationella mekanismer för att demokrati och mänskliga rättigheter ska respekteras. Sverige och EU har under lång tid uttryckt stor oro över situationen i Venezuela, och vi fortsätter att följa utvecklingen i landet noga.

Det är glädjande att se att ett antal demokrati- och rättighetsrelaterade framsteg gjorts i Venezuela de senaste veckorna, inte minst frisläppandet av ett större antal politiska fångar. Men mycket mer behöver göras. Sverige deltar aktivt i de diskussioner som pågår inom EU för att på bästa sätt bidra till en demokratisk utveckling i Venezuela.

EU införde år 2017 sanktioner mot Venezuela. Regeringen har varit en stark förespråkare för dessa sanktioner. Syftet med sanktionerna är bland annat att stödja en demokratisk utveckling med respekt för mänskliga rättigheter i landet. Sanktionerna har nyligen förlängts med ett år.

EU-sanktioner förblir ett viktigt verktyg för att sätta press på nyckelpersoner inom den venezuelanska regimen. Regeringen avvaktar i nuläget utvecklingen i Venezuela, som kommer att vara avgörande för

regeringens syn på hur sanktioner ska användas i Venezuela fortsättningsvis.

Regeringen har vidare varit starkt pådrivande för fördjupat samarbete mellan EU och likasinnade länder i Latinamerika. Sverige och EU har en väl upparbetad dialog med dessa länder, inte minst genom samarbetet mellan EU och Celac, Gemenskapen för Latinamerikas och Karibiens stater, som är ett väl etablerat samarbetsorgan för länder i regionen. Under Sveriges EU-ordförandeskap våren 2023 höll vi i förberedelserna inför toppmötet mellan EU och Celac samma sommar, och vid det senaste toppmötet i november 2025 deltog vi på ministernivå. Regeringen deltar även i det årliga ministermötet mellan EU och Latinamerika vid FN:s högnivåvecka.

Sverige är aktivt pådrivande för demokratifrågorna i dessa tvärregionala sammanhang liksom i våra bilaterala relationer med länderna i Latinamerika. Demokrati och mänskliga rättigheter är också viktiga frågor i vårt utvecklingssamarbete med dessa länder.

Regeringen anser att en reform av FN:s säkerhetsråd behövs och verkar för fler permanenta och icke-permanenta medlemmar. Möjligheten till veto i FN:s säkerhetsråd bör begränsas, och regeringen står bakom initiativ som verkar för detta. Regeringen arbetar aktivt, både bilateralt och i internationella sammanhang, med att fördjupa samarbetet mellan Sverige och andra demokratiska stater, inom och utanför den latinamerikanska kontexten.

Regeringens stöd till det civila samhället i Venezuela har bland annat omfattat riktade stöd till fria och oberoende medier. Regeringen ökade senast i augusti 2024 stödet till press- och yttrandefrihet med 10 miljoner. Sverige var också den näst största bilaterala humanitära givaren till Venezuela förra året. Svenska medel kommer på så sätt befolkningen till gagn. Att stödja det venezuelanska civilsamhället kommer att förbli en hörnsten i vårt stöd till Venezuela.

Regeringen kommer att fortsätta understryka vikten av att den regelbaserade världsordningen upprätthålls. Vi kommer också, tillsammans med EU, att fortsätta verka för att främja en demokratisk utveckling och respekt för mänskliga rättigheter i Venezuela.

Anf. 29 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! I dag debatterar vi många spännande frågor, och flera av dem går in i varandra.

Alldeles nyss pratade utrikesministern om Kuba, en allierad till den venezuelanska regimen. I Kuba har man också använt sig av olika sätt att få det att framstå som om man genomför demokratiska förändringar, men i själva verket gör man inte riktigt det. Så är ofta fallet även i Venezuela.

Jag tänker specifikt på en sak i utrikesministerns svar, där hon nämnde frisläppande av politiska fångar som något glädjande. Det är naturligtvis positivt att man släpper politiska fångar fria, men frågan är hur verklighetsförankrat detta är. Sker det verkligen några förändringar i Venezuela som är hållbara, eller är detta något man skulle kunna betrakta som taktiska

manövreringar för att lätta på pressen från omvärlden? Det är svårt att veta. Oavsett vad tycker jag att man behöver säkerställa en fortsatt hård press på regimen.

Vi har som sagt diskuterat även andra frågor i dag. Före Kubadebatten hade vi en interpellationsdebatt om Syrien, som likt Venezuela och Kuba var en allierad till Ryssland före regimen fall. Detta går lite grann hand i hand. Jag är av åsikten att man behöver säkerställa hårda sanktioner mot alla typer av regimer som förtrycker sitt folk, undergräver internationell terrorism och så vidare.

Jag upplevde att ministern var positiv till hårda sanktioner mot Venezuela, och det tycker jag är bra. Men vi har nu en situation där man från EU:s håll har öppnat upp för att eventuellt lätta på sanktionerna mot Venezuelas interimspresident. Jag ser detta som oroande och har därför en fråga: Kan man från svenskt håll i stället vara drivande i att försöka utöka sanktionerna och säkerställa att regimen inte bara får andrum för att försöka stärka sina positioner ytterligare?

Jag menar som sagt att vi behöver sätta hård press på regimen både för det venezuelanska folkets skull och med tanke på regimen kopplingar till Ryssland, Iran och så vidare.

Jag har en sista fråga innan jag låter utrikesministern svara på detta. Kan utrikesministern tänka sig att säkerställa att Sverige leder initiativ till en ny koalition med exempelvis demokratiska stater i Latinamerika?

Anf. 30 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Tack, Markus Wiechel, för en väldigt viktig interpellation!

Vi ser nu ett förhoppningsvist formativt skede i Venezuela. Omkring 600 politiska fångar har hittills frisläppts, och i februari antogs en historisk amnestilag med konsensus av det venezuelanska parlamentet. Detta är ett välkommet steg i rätt riktning, men processerna saknar transparens, och uppemot 800 fångar hålls fortfarande fängslade. I dialog med EU verkar Sverige naturligtvis för att alla politiska fångar ska frigges.

Angående sanktioner ser regeringen positivt på möjligheten att använda sanktioner som ett utrikespolitiskt verktyg. Som jag redan nämnt har EU haft sanktioner mot Venezuela sedan 2017. Flera nyckelpersoner som är ansvariga för allvarliga kränkningar av eller brott mot de mänskliga fri- och rättigheterna i Venezuela omfattas redan av sanktioner; det gäller även interimspresidenten Delcy Rodríguez. En översyn av listningarna äger rum årligen, och sanktionerna förlängdes senast i december 2025.

Även jag har noterat uppgifterna om att flera olika personer på EU-håll nu förespråkar lättnader i sanktionerna. Sverige vill se tydliga steg mot demokrati för att överväga eventuella sanktionslättnader, och i nuläget är vår bedömning att det inte har gjorts tillräckliga framsteg för att kunna motivera sådana lättnader. Det har även framförts från vår sida inom EU.

Samtidigt är sanktioner bara ett verktyg av många för att främja demokrati och mänskliga fri- och rättigheter. Regeringen har genom ambassaden i Bogotá löpande kontakt med civilsamhället i Venezuela. Till detta kan adderas att regeringen år 2024 avsatte 10 miljoner i riktade medel för att stödja organisationer, nätverk och aktörer som arbetar med yttrande- och pressfrihetsfrågor samt oberoende medier i Venezuela.

Vi har mycket kontakt med de legitima ledarna för Venezuela Edmundo González och Maria Corina Machado. Jag träffade Edmundo González för ett år sedan, och jag pratade med Maria Corina Machado för någon vecka sedan. Det är naturligtvis viktigt att vi på olika sätt stöttar dem.

Jag är inte säker på att ett nytt nätverk är det som behövs. Precis som jag beskrev i mitt initiala inlägg har vi redan många fungerande dialoger med nätverk som finns i form av Celac, och jag tror att man kan bygga vidare på det. Det är viktigt att vi visar vårt stöd på allra bästa sätt, och jag tror i grunden att vi är överens om detta.

Anf. 31 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Jag kan instämma; också jag tror att vi är helt överens. Jag ser det som positivt att utrikesministern med tydlighet har visat var hon står i detta.

Utrikesministern nämnde de legitima företrädarna. Kan man från regeringens sida tänka sig att utöka arbetet för att till exempel understödja folkambassader? Med tanke på situationen i dag har de inte alltid samma möjlighet som de illegitima företrädarna att bedriva diplomatisk verksamhet i Sverige.

När det kommer till övriga planer för att skydda oppositionella, demokratiaktivister med flera, undrar jag om det finns några konkreta säkerhetsprogram eller dylikt som regeringen kan tänka sig att understödja för att stötta journalister och aktivister? Eller kan man försöka verka på något annat sätt för detta?

Sist men inte minst – innan utrikesministern återigen får chansen att tala – vill jag nämna att USA och Italien har rört sig i riktningen att eventuellt öppna sina ambassader i Venezuela igen. Är detta något som man kan tänka sig också från svensk sida?

Anf. 32 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Regeringen deltar aktivt i de diskussioner som pågår inom EU för att stödja en demokratisk utveckling i Venezuela. Sverige och EU:s övriga medlemsländer fortsätter att ha nära kontakt med civilsamhället och oppositionen i Venezuela liksom med andra länder i regionen, med USA och med viktiga aktörer som FN.

Som jag nämnde har jag talat med Maria Corina Machado upprepade gånger, senast för bara två veckor sedan. Jag träffade också presidentkandidaten för oppositionen Edmundo González i januari förra året och uttryckte då naturligtvis mitt fulla stöd för den venezuelanska oppositionen.

Utöver stödet för yttrande- och pressfrihet samt oberoende medier i Venezuela 2024 har Sverige, som jag redan har nämnt, också ett betydande humanitärt stöd till Venezuela. Folket i landet har lidit på ett fruktansvärt sätt och gör det fortfarande.

Sverige var också den tredje största humanitära givaren till Colombia förra året, med särskilt fokus just på de 3 miljoner venezuelanska migranter som befinner sig i landet. Många av dessa hoppas såklart kunna återvända när de ser en bättre utveckling i Venezuela.

Vid en sådan utveckling kommer naturligtvis regeringen också att pröva hur vi bäst har vår närvaro i landet. Diskussionen om ambassadnärvaro är ständigt pågående, och sker det en utveckling är det klart att en sådan fråga aktualiseras igen. Vi kommer tillsammans med våra partner att noga följa utvecklingen och inte minst verka för respekt för mänskliga fri- och rättigheter, demokrati och rättsstatens principer.

Anf. 33 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Jag ser fram emot att följa detta arbete, inte minst när det kommer till att försöka få fler politiska fångar frisläppta men naturligtvis också när det gäller de demokratiska reformer som behövs.

Jag hoppas också att utrikesministern kan tänka sig att driva på för förändringar inom FN. Detta är såklart ett långsiktigt arbete, men FN-reformer med fokus på veto och dylikt skulle, inte minst i den här typen av situationer, vara välkomna.

Sist men inte minst tänkte jag göra lite reklam för Sverigedemokraternas biståndsstiftelse, som denna vecka troligtvis kommer att påbörja ett intensivt arbete i samarbete med den demokratiska oppositionen i Venezuela. Jag hoppas att utrikesministern också kan följa detta arbete, där jag hoppas att vi ska nå framgång för en bättre demokrati i landet.

Anf. 34 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Jag tackar Markus Wiechel för en viktig och bra debatt.

Jag är helt övertygad: Om man verkligen tror på att folkrätten bör försvaras och bevaras måste också FN utvecklas. Jag har sagt det många gånger tidigare: Vi behöver inte ett nytt FN, men vi måste verkligen reformera FN. Då är vetorätten en viktig fråga. Vi måste mycket snabbare kunna fatta viktiga beslut, och stora förtryckarregimer ska inte tillåtas ha veto i den utsträckning som gäller i dag.

Jag är väldigt glad att det finns så stor uppslutning bakom det venezuelanska folkets sak och om vikten av att arbeta för att de ska få välja sin inriktning själva. Där kommer naturligtvis också folkrätten in i bilden.

Vi försöker på alla sätt vi kan att stötta en demokratisk utveckling med frisläppande av fångar och respekt för fri- och rättigheter i Venezuela. Debatten lär fortsätta.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2025/26:345 om Finanspolitiska rådets årliga rapport om regeringens arbetsmarknadspolitik

Anf. 35 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L):

Fru talman! Sofia Amloh har frågat mig om jag tänker ta några initiativ med anledning av det som framgår av Finanspolitiska rådets årliga rapport i de frågor som berör arbetsmarknadspolitik.

Jag vill börja med att tacka interpellanten för frågan, som berör Finanspolitiska rådets betydelsefulla framskning av regeringens finanspolitik.

Finanspolitiska rådet konstaterar att konjunkturen behöver stärkas och att överensstämmelsen mellan de arbetslösas kompetenser och arbetsgivarnas behov behöver förbättras. Många arbetslösa står långt ifrån arbetsmarknaden. Arbetsmarknadspolitikerna behöver bli mer effektiv med kostnadseffektiva insatser anpassade till de arbetslösas olika förutsättningar och behov.

Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att minska arbetslösheten och prioriterar reformer inom framför allt tre områden. Det handlar om att stötta ekonomins återhämtning genom att fortsätta stärka hushållens köpkraft, att stärka de arbetslösas färdigheter och förstärka stödet till dem som står långt ifrån arbetsmarknaden samt att återupprätta arbetslinjen så att fler kommer i arbete. Regeringen har också gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att med egen personal förstärka stödet för långtidsarbetslösa och förbättra matchningen och kontrollen av de arbetslösa.

Den enskilt viktigaste insatsen för att långsiktigt etablera sig på arbetsmarknaden är utbildning. Regeringen har därför gjort stora satsningar på bland annat regionalt yrkesvux och yrkeshögskolan.

Anf. 36 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! I rapporten *Svensk finanspolitik 2026* som presenterades i februari i år ger Finanspolitiska rådet inte någon ljus bild av arbetsmarknaden. Fokus ligger på matchningsproblematiken snarare än på incitamentsproblemen. Rådet menar att den höga arbetslösheten främst beror på svårigheter att matcha de arbetsökandes kompetenser med arbetsgivarens behov.

Regeringen beskriver här att detta är en del av problematiken. Så här i slutet av mandatperioden kan vi nog säga att politiken inte har fått någon effekt när det gäller att matcha ut människor på arbetsmarknaden. Det är snarare tvärtom, när vi nu står här och ska summera regeringens mandatperiod.

Finanspolitiska rådet riktar också stark kritik mot regeringens arbetsmarknadspolitik och antyder att prognoserna kan vara optimistiska. Det har vi också sett, med tanke på att regeringen har behövt skriva fram och ändra sina prognoser genom i stort sett hela mandatperioden. Det finns kritiker som skulle säga att detta snarare är önsketänkande från politikens sida än prognoser. Det får allvarliga konsekvenser att regeringen inte kan göra prognoser på det här området.

Det finns fler än Finanspolitiska rådet som är kritiska. För några veckor sedan visade en undersökning från Unionen att en majoritet av Sveriges beslutsfattare, det vill säga människor med någon typ av chefsställning, dömer ut regeringens arbetsmarknadspolitik.

Vore det inte lämpligt av regeringen att ta till sig av expertmyndighetens kritik om vad som behöver göras i stället för att göra det motsatta?

Vi ser att fler är arbetslösa. Ekonomin är oerhört svajig. Finanspolitiska rådet har riktat svidande kritik mot regeringens totala finanspolitik. Den gynnar inte arbetsmarknaden eller tillväxten. Den gör inte att fler kommer ut i arbete. Vi har fått över 100 000 fler arbetslösa med den här regeringen. Man bör vara självkritisk. Man bör fundera: Gör vi verkligen rätt saker? Gör vi tillräckligt?

Regeringen borde satsa ännu mer på arbetsmarknadspolitiska insatser och på att få in människor på de arbetsmarknadspolitiska utbildningarna för att kunna rustas för arbetsmarknaden med det som arbetsgivarna efterfrågar.

Jag kommer tillbaka till min fråga, fru talman, om varför regeringen inte tar till sig den kritik som kommer från Finanspolitiska rådet. Statsrådet säger att det är en värdefull rapport som kommer från experterna, men varför lyssnar man inte på de förslag som kommer från Finanspolitiska rådet? Varför väljer man att göra i stort sett det motsatta?

Anf. 37 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L):

Fru talman! Tack, återigen, för den här viktiga diskussionen! Vi är överens i denna kammare – hoppas jag i alla fall – om att arbetslösheten och utanförskapet i Sverige är för stora och att vi behöver bekämpa dem på bästa sätt.

I Sverige är arbetslösheten både konjunkturell och strukturell. Den konjunkturella arbetslösheten bekämpas via regeringens åtgärder för att stötta ekonomisk återhämtning och genom att stärka hushållens ekonomi, med bland annat en förstärkning av jobbskatteavdraget och en tillfällig sänkning av matmomsen från 12 procent till 6 procent.

För drygt ett år sedan såg regeringen i sina prognoser hur kurvorna var på väg att vända. Sedan tillträdde Donald Trump i Vita huset och orsakade ett tullkaos i världen som påverkade både konsumenters vilja att konsumera och företags vilja att investera.

Nu har vi sett en liknande möjlig ljusning, men som vi alla märker så fort vi slår på nyheterna lever vi i en väldigt osäker tid med en mycket dramatisk omvärld som påverkar vår ekonomi. Detta leder till lågkonjunktur. För att stärka hushållens köpkraft i en lågkonjunktur behöver vi säkerställa att den privata konsumtionen kan öka. Det dämpar fallet i den samlade efterfrågan. Lågkonjunkturer riskerar att skapa effekter på arbetsmarknaden där tillfällig hög arbetslöshet leder till varaktigt lägre sysselsättning. Detta behöver vi göra något åt, och det gör vi också.

Därför satsar regeringen mer än till exempel Socialdemokraterna på att bryta lågkonjunkturen. Det är därför vi säkerställer att det blir billigare att anställa unga med regeringens politik jämfört med Socialdemokraternas politik. Och det är därför vi satsar på fler utbildningsplatser som leder till jobb.

Vi genomför också en omfattande bidragsreform, som på sikt förväntas minska den strukturella arbetslösheten. Den bidragsreformen omfattar bland annat ett aktivitetskrav för mottagare av försörjningsstöd, ett bidragstak och en jobbpremie. Jobbpremien är till för den som går från bidrag till arbete. Aktivitetskravet innebär att kommunerna blir skyldiga att erbjuda aktiviteter som motsvarar individens arbetsförmåga och en skyldighet för individen att delta. Syftet är att motverka passivitet, långvarigt bidragsberoende och utanförskap.

Oppositionens och Socialdemokraternas svar på frågan verkar vara att det ska vara högre bidrag, högre aktivitetsstöd och högre a-kassa. Det är inte rätt väg för Sverige om vi ska bryta den alldeles för höga arbetslösheten.

Anf. 38 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Vi är helt överens om att arbetslöshet är dåligt. Det som är mest anmärkningsvärt här är att regeringen gör så lite för att få ned arbetslösheten, både den strukturella och den som påverkas av konjunkturen. Man har misslyckats med båda – på längden och bredden. Det är rätt häpnadsväckande att man inte är mer insiktsfull från regeringens sida.

Det är såklart stökigt i omvärlden, och det hade varit så oavsett vem som styr. Frågan är vilka insatser som ska göras i politiken för att säkra situationen.

Finansministern har sagt att man Trumpsäkrar svensk ekonomi. Jag undrar hur det ser ut och hur det går till, med tanke på att man hänvisar till de omständigheterna i världen. Hur är svensk ekonomi Trumpsäkrad, och hur kan det bidra till att gynna svensk arbetsmarknad och tillväxt, oavsett vad som händer i världen?

Låt oss gå tillbaka till vad som behöver göras. Fler människor behöver komma i arbete. Då funkar inte riktigt logiken att om människor görs ännu fattigare kommer det att få dem i arbete. Det har inte varit så tidigare, och det kommer inte att vara så nu heller. Detta visar också Finanspolitiska rådet. Rådet är oerhört tydligt i både föregående års rapport och i årets rapport, nämligen att det inte handlar om incitamenten att ta jobb. Trots det väljer regeringen att fortsätta att vidta åtgärder som gör människor ännu fattigare, och på så sätt ska incitament skapas.

Det kommer inte att bli fler jobb. Människor kommer inte att rustas bättre till att ta fler jobb. Man kommer att fortsätta att söka 50, 60, 70 eller 100 jobb utan att få något. Det är mycket ineffektivt att ägna sig åt önsketänkande, vilket är vad regeringen gör. Det kommer inte att hända någonting.

Det krävs en aktiv arbetsmarknadspolitik som ger många verktyg och många olika typer av insatser som rustar människor att ta ett arbete.

Varför väljer regeringen att inte göra så? Nu säger Finanspolitiska rådet – ett expertråd – tydligt att det inte handlar om incitament. Men regeringen väljer att fortsätta med den typen av politik. Varför väljer regeringen att göra det motsatta, om man tycker att det är värdefullt att få tips från Finanspolitiska rådet? Det är väl så ni ser det?

(Applåder)

Anf. 39 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L):

Fru talman! Det är märkligt att lyssna på ledamoten, som efterfrågar fler åtgärder, när det enda ni föreslår är höjda bidrag jämfört med regeringen och att det ska bli dyrare att anställa unga. På totalen satsar ni i ert budgetalternativ mindre än regeringen på att bryta den lågkonjunktur vi är inne i.

Låt mig nämna något annat som regeringen också gör. För att förbättra matchningen på arbetsmarknaden är det viktigt att öka den yrkesmässiga och geografiska rörligheten, kontrollen och uppföljningen av de arbetsökande. Det finns många arbetslösa, men det finns också många jobb. Arbetslösheten ser helt olika ut i delar av vårt land. Den är låg i norr och hög i söder.

Därför har Arbetsförmedlingen i år fått ett tillskott på 100 miljoner kronor för detta och beräknas få ett tillskott med 200 miljoner kronor 2027 och 300 miljoner kronor från och med 2028.

Vi har också gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att i sin verksamhet prioritera arbetslösa personer som befinner sig långtifrån arbetsmarknaden. I linje med det ska myndigheten också arbeta med att öka aktiviteten bland inskrivna arbetssökande med kompletterande ekonomiskt bistånd i enlighet med bidragsreformen.

Antalet personer inom det som kallas Arbetsförmedlingens sammanhållna matchningsstöd ökar, och den omfattar nu ungefär 9 000 deltagare. Det är ett svar på de problem som uppstod med den kaosprivatisering av Arbetsförmedlingen som bland annat Socialdemokraterna genomförde.

Utvecklingen på totalen under hösten förra året fram till nu visar också att det finns tecken på att allt fler arbetslösa tar del av arbetsmarknadsutbildningar. Det finns resurser avsatta för att de subventionerade anställningarna ska öka.

Anf. 40 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Jag hör fortfarande en nöjd arbetsmarknadsminister som ännu en gång står här. Låt mig göra tydligt att den kaosprivatisering som statsrådet gärna nämner i kammaren var en politik som hans eget parti drev fram och röstade igenom. Den kritiken får han ta på sig och inte bara lägga den på oppositionen.

Det finns fler arbetslösa. Vi märker inte en stor förändring av den arbetslöshet som hänger ihop med konjunkturen – inte den strukturella arbetslösheten heller.

Arbetsmarknadsministern behöver vara en aningens självkritisk till om det här är en politik som får en faktisk effekt på arbetslösheten. Om den inte får det, vilket vi kan se här efter snart fyra år med liberaler på Arbetsmarknadsdepartementet, borde man fundera över om politiken får de effekterna. Borde vi göra något annat? Borde vi kanske göra mer eller mindre av något annat? Trots en rad kritiska aktörer som har stor relevans på arbetsmarknaden fortsätter man att bedriva denna politik.

Nu står vi här med facit. Man fortsätter att göra människor fattigare och fattigare, och så väntar man på att arbetslösheten eventuellt ska sjunka. Det är oförståeligt. Arbetsmarknadsministern måste fundera mer.

Det finns mycket mer att göra som vi vet ger mer effekter. Vi tänker fortsätta att stå upp för det. Det är synd att arbetsmarknadsministern bara tittar på. (Applåder)

Anf. 41 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L):

Fru talman! Låt mig återigen tacka Sofia Amloh för att vi får stå här och diskutera den mycket viktiga frågan om arbetslösheten.

Arbetslösheten är för hög, och vi behöver göra mer för att komma till rätta med den. Men att det inte händer någonting, som Sofia Amloh påstår, är inte helt sant.

Det är helt sant att Liberalerna var med och drev igenom, eller medverkade till, den omläggning av AF:s verksamhet som skedde under föregående mandatperiod. Det var inte en prioriterad åtgärd för Liberalerna. Med facit i hand borde vi ha dragit i bromsen mycket tidigare.

Jag återkommer till det faktum att Socialdemokraterna satsar mindre än regeringen på att bryta lågkonjunkturen och gör det dyrare att anställa unga. Men en sak som vi är överens om är att vi ska ha utbildningar som är anpassade efter arbetsmarknadens behov. Det har vi pratat om tidigare här, och det kommer vi, den här regeringen, att fortsätta satsa på.

Nu går vi snart mot ett val. Jag tror att de närmaste månaderna kommer att handla mycket om det vi har pratat om här i dag, nämligen vad arbetslinjen är. Arbetslinjen handlar om att öppna dörrar i stället för att låsa in personer i utanförskap, att det ska löna sig att gå från bidrag till arbete och egen försörjning och att det ska vara lönsamt att arbeta mer. Bidragslinjen mot arbetslinjen kommer vi att diskutera mer under kommande månader, och det ser jag fram emot.

Tack så mycket för den här debatten!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2025/26:347 om utbildningsbevis för ställningsbyggare

Anf. 42 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L):

Fru talman! Sofia Amloh har frågat mig om jag tänker vidta åtgärder för att säkerställa att utbildningsbevisen via snabba webbutbildningar, som i dag kan ge certifikat för många riskfyllda arbetsuppgifter på byggarbetsplatser, ska innehålla praktiska moment. Jag vill inleda med att tacka interpellanten för frågan.

Enligt arbetsmiljölagen (1977:1160) och Arbetsmiljöverkets föreskrifter är det arbetsgivaren som ska säkerställa att arbetstagare har utbildning på den nivå som behövs för arbetsuppgifterna. Regeringen har under mandatperioden vidtagit en del åtgärder för att komma till rätta med oseriösa arbetsgivare som inte följer gällande lagar och regler. Jag vill särskilt framhålla de förbättrade möjligheterna att dela information mellan myndigheter, ökade resurser till Arbetsmiljöverket samt det förlängda och förstärkta uppdraget om myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet (A2024/01109).

Arbetsmiljöverket deltar i och samordnar arbetet mot arbetslivskriminalitet. Myndigheten har fått i uppdrag att genomföra ett utvecklingsarbete för en mer träffsäker och riskbaserad tillsyn.

Anf. 43 SOFIA AMLOH (S):

Fru talman! Detta så kallade svar från arbetsmarknadsministern är ett skolboksexempel på ett icke-svar. Det fanns ingenting i det vi fick höra som besvarar den fråga jag har ställt.

I dag kan man genomföra en nätbaserad utbildning där man kan sitta vid datorn och svara på frågor. Svarar man fel på frågorna kan man svara om flera gånger för att få rätt svar. Efter det kan man få ett certifikat, ett utbildningsbevis på att man kan utföra riskarbeten inom byggbranschen – utan några som helst praktiska moment för att säkerställa att man har de färdigheter som krävs vid själva utförandet.

I det här fallet har vi lyft frågan om att resa byggställningar på flera meters höjd. Vi vet att några av de allvarligaste arbetsplatsolyckorna i byggbranschen är fall- och klämololyckor.

I det svar från statsrådet som vi nu har hört är det flera delar som absolut är bra – de som handlar om informationsutbyte, myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet och arbetsgivarens ansvar för arbetstagarens färdigheter när det gäller att utföra arbetsuppgifter. Men det gavs inget svar om att man får utbildningsbevis för att genomföra riskmoment på arbetsplatsen. Det sades ingenting om det.

Det här är inte ett svar, statsrådet. Det är inte ett svar, fru talman. Det beskriver en massa andra bra saker som görs, men det är inte ett svar.

När man gör tillsyn på arbetsplatser kollar man bland annat på om det finns ett utbildningsbevis. Så ser man att det finns ett bevis – bra. Då har innehavaren

antagligen fått ett certifikat för att utföra de här arbetsuppgifterna. Men det sägs fortfarande ingenting om detta.

Min fråga till statsrådet kvarstår alltså: Tänker man vidta några åtgärder för att säkerställa bland annat att praktiska moment ingår så att det finns kompetens att utföra denna typ av riskmoment på en arbetsplats? Och om man inte tänker vidta några åtgärder för att säkerställa att de här utbildningsbevisen verkligen bevisar att innehavaren har dessa färdigheter frågar jag: Varför tänker man inte vidta några åtgärder?

Anf. 44 MAGNUS PERSSON (SD):

Fru talman! Även jag reagerade när jag läste artikeln i Byggnadsarbetaren. Jag ställer mig bakom den kritik som Sofia Amloh framför om upplägget gällande dessa utbildningar, som dyker upp överallt inom flera yrkeskategorier. Det är inte bra.

Här har Arbetsmiljöverket ett stort ansvar, som jag förväntar mig att de tar. Jag vet att man tittar på det, för kritiken mot de här utbildningarna har varit väldigt omfattande.

Det jag vänder mig kraftigt emot, fru talman, är att interpellanten talar om "utbildningsbevis för ställningsbyggare", vilket jag anser innebära en ganska kraftig nedvärdering av den yrkeskår jag tillhört under 26 år och fortfarande är en aktiv del av.

Man blir inte ställningsbyggare genom en förmidlagskurs som ger behörighet, fru talman. För att få yrkesbevis krävs en lång och gedigen utbildning som innehåller flera moment, till exempel gymnasial utbildning via bygg- och anläggningsprogrammet med inriktningen ställningsbyggare, följt av 30 månaders kvalificeringstid som lärling anställd i ett ställningsföretag, alternativt komvux eller arbetsmarknadsutbildning med inriktningen ställningsbyggare på cirka 12 månader, följt av 30 månaders kvalificeringstid som lärling anställd i ett företag. Vi har också den traditionella lärlingsutbildningen som företagslärling med cirka 12 månaders grundutbildning med teori och praktik enligt fastställda branschkrav, följt av 30 månaders kvalificeringstid i form av fortsatt anställning i det aktuella ställningsföretaget. I samtliga fall sker kvalificeringstiden under handledning av ställningsbyggare med yrkesbevis, detta redan under grundutbildningen.

Skillnaderna mellan en kort behörighetsutbildning och en fullständig yrkesutbildning är därmed avsevärda. Mot den bakgrunden kan formuleringen "utbildningsbevis för ställningsbyggare" upplevas som att yrkeskårens kompetens reduceras och nedvärderas.

Vad reportern i det aktuella reportaget erhöll var behörighet enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter. Det är där problemet ligger. Hon blev definitivt inte ställningsbyggare. Efter artikeln har kritiken varit omfattande, både från gamla kollegor, seriösa företag och branschorganisationer, då man anser att den bild av yrkeskåren som målas upp är helt felaktig.

Ja, yrket kan vara farligt, men det beror för det mesta inte på den utbildade ställningsbyggaren utan på andra förhållanden. Jag har efter alla år i yrket sett att

de incidenter som uppstått, några med väldigt allvarliga följder, för det mesta berott på att utbildade personer, ofta från helt andra yrkesgrupper, gjort ingrepp i konstruktionerna, vilket skapat en farlig arbetsmiljö både för dem själva och för ställningsbyggarna.

Fru talman! Jag önskar att Sofia Amlohs och Socialdemokraternas vurmande för ställningsbyggarna hade börjat lite tidigare då det är en av de yrkesgrupper inom byggsektorn som drabbats hårdast av de svängdörrar som tidigare regeringar haft gällande arbeidskraftsinvandringen. Både illegal och utbildad arbeidskraft har kraftigt bidragit till att ställningsbranschen fått det dåliga rykte som byggts upp under lång tid, med osäkra arbetsplatser och lönedumpning som följd.

Men jag är väldigt glad, fru talman, att vi lyfter frågan här i dag och att vi kan debattera den. Det visar tydligt att det finns ett arbete att göra inom den svenska byggbranschen, inte bara inom ställningsbranschen. Men ställningsbyggarna är en yrkeskår som definitivt förtjänar ett bättre rykte än det den har i dag.

Anf. 45 LEIF NYSMED (S):

Herr ålderspresident! Tack, arbetsmarknadsministern, för svaret! Innan jag går in på mitt anförande vill jag faktiskt hålla med Magnus Persson om vikten av utbildning för alla yrkesarbetare inom byggbranschen. Den utbildningen är viktig, och det är viktigt att branschen tar ett stort ansvar för att se till att det finns yrkesutbildade byggnadsarbetare av alla de slag. Problemet är bara, som Magnus berättade, att det fungerar där det är seriösa företag. Här öppnar man dock upp för de oseriösa företagen. Det är det som vi diskuterar i dag.

Jag håller med Magnus Persson om att det är oerhört viktigt att vi lyfter fram alla yrkesarbetande och står på deras sida. Vi måste se till att våra lärlingar får anställningar när de går ut byggprogrammet – inte som i dag där det bara handlar om 10 procent av de byggelever som går ut från byggprogrammet. Det är ett svek mot dem. Men det är en annan debatt.

Den här debatten handlar om att man efter bara tre timmar framför datorn är klar med kursen, en allmän ställningsutbildning för två-nio meter. Jag säger inte att man är ställningsbyggare för det, men man får ett certifikat som öppnar dörrar. Man behöver inte ens resa sig ur soffan, beskrivs det i artikeln. Det krävs i princip noll förkunskaper för att klara av kursen allmän ställningsutbildning.

Precis som Magnus berättade är ställningsbygge riskfyllt, oftast på grund av att man inte har en korrekt utbildning. Arbetsgivaren har tagit in folk från gatan på ett oseriöst sätt. Vi är som sagt flera i den här kammaren som kan intyga det. Jag är själv gammal byggnadsarbetare, som arbetsmarknadsministern känner till sedan tidigare debatter.

I teorin skulle en annan person än den som sitter framför datorn kunna genomföra utbildningen, även om man använder bank-id eller annan certifiering. Det är nämligen inget som kontrolleras.

Detta är problematiskt. Vd för ställningsbolaget Plus Montage säger att de aldrig skulle acceptera denna utbildning när de anställer folk. Men hon framhåller att det är alldeles för många oseriösa företag som tummar just på det som gäller utbildningen. Det är en katastrof.

Ofta byggs ställningar fel, på grund av okunskap och dåligt utförande, och ibland får seriösa företag kliva in och rätta till det hela, ofta efter att det har hänt en olycka.

Det som oroar mig mest är att ministern till och med vägrar Byggnadsarbetaren en intervju. I stället skickar ni meddelanden från departementet om att ni inte tänker ändra föreskrifterna, och i svaret hänvisar ministern till arbetsgivarnas ansvar och a-krimarbetet.

Visst, de seriösa arbetsgivarna tar sitt ansvar. Det är de oseriösa vi talar om. På a-krimcenter jobbar man kanske inte så mycket med att just granska de certifikat som utfärdats, utan man tittar mer på detta med illegal arbetskraft, som Magnus också pekade på. Det lägger man mycket tid och kraft på.

När Arbetsmiljöverket gör inspektioner ligger deras fokus främst på de akuta riskerna: fallrisker, damm eller farliga arbetsmoment. Kontroll av utbildningsbevis sker inte. Finns det certifikat anses kravet i normalfallet vara uppfyllt, ur deras synvinkel. Det är brist på tid, och det råder brist på arbetsmiljöinspektörer som kan ta sig an detta.

Det finns ett önskemål från branschen om tydligare och mer bindande regler för utbildningar inom högriskjobb, med krav på praktik och oberoende kunskapskontroller.

Är ministern beredd att ta fram tydligare och mer bindande regler för utbildningar inom högriskjobb? Det är min fråga.
(Applåder)

Anf. 46 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L):

Herr ålderspresident! Det ligger mycket i det som har tagits upp i diskussionen av både Sofia Amloh, Leif Nysmed och Magnus Persson. Jag tycker att det senaste inlägget och vittnesmålen om hur branschen fungerar stärker min övertygelse om att vi har ett problem med oseriösa företag.

Sedan vill jag ändå ställa frågan: Tycker Sofia Amloh eller någon annan i den här kammaren att vi ska ändra regelverket så att det inte längre är arbetsgivaren som har ansvaret att säkerställa att de anställda har rätt kompetens att utföra sina arbeten på ett säkert sätt? Det skulle ju vara ett helt annat sätt att hantera frågan. Då blir följdfrågan: Vem ska då ansvara för det?

Låt mig ändå säga någonting om vad vi gör mot oseriösa företagare och arbetslivskriminalitet. Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att komma till rätta med de problem som oseriösa arbetsgivare medför, för att de inte följer lagar och regler. Vi ser till att det är lättare att dela information mellan myndigheter för att göra myndighetsgemensamma kontroller. Vi

har rivit ett antal sekretesshinder. Det är väldigt viktigt. Då kontrollerar man kanske inte certifikatens giltighet eller huruvida det är rätt person som befinner sig på en arbetsplats, men det är så vi upptäcker oseriösa företag.

Oseriösa företag som är aktiva i till exempel byggbranschen och inte tar det ansvar de har som arbetsgivare har säkert också andra problem. Vi gör budgetsatsningar för att stärka rättsväsendet. Vi har förlängt och förstärkt uppdraget om a-krimcenter och en varaktig myndighetssamverkan mot arbetslivskriminalitet till och med den 31 december 2026.

Vi har också mottagit slutbetänkandet från delegationen mot arbetslivskriminalitet, som är ett viktigt kunskapsunderlag för myndighetssamverkan där man särskilt har studerat byggbranschen som en näringsgren med hög risk för arbetslivskriminalitet.

Anf. 47 SOFIA AMLOH (S):

Herr ålderspresident! Jag vill först säga att en bakgrund till den här debatten är att det är flera yrken inom byggbranschen som är oerhört viktiga. Det är ett viktigt arbete som måste göras för att säkerställa att våra byggarbetsplatser är säkra. Det handlar aldrig om att på något sätt förminska olika kategorier inom byggbranschen. Tvärtom handlar det om att stärka branschen så att den blir säker för alla som befinner sig där.

Självklart krävs en rad utbildningar, erfarenheter och lärlingsmöjligheter för att man ska kunna få den yrkeskompetens som krävs. Det finns inget i den här debatten som handlar om att slå ned på branschen eller på dem som jobbar inom den.

Jag vill bara tydliggöra, apropå det som Magnus Persson från Sverigedemokraterna sa, att det var Sverigedemokraterna tillsammans med regeringen som lade ned utredningen om behovsprövad arbetskraftsinvandring. Det gjorde regeringen direkt när man tillträdde. Det var väldigt synd, för det hade suttit fint att vidta åtgärder utifrån den för att komma till rätta med oseriösa aktörer i bland annat den här branschen.

Men låt mig komma tillbaka till den frågan som det hela handlar om, som vi fortfarande inte har fått något svar på. Tänker arbetsmarknadsministern göra något – avser han att vidta någon åtgärd – för att säkerställa att de utbildningar som utfärdar certifikat också lever upp till det som man behöver kunna? Jag håller med om allt som sagts i svaret om arbetsgivarens ansvar, behovet av myndighetssamverkan och annat. Mycket av detta har Socialdemokraterna stått bakom och också tagit initiativ till. Det är alltså inte där det finns menings-skiljaktigheter.

Men statsrådet är i kammaren i dag för att han har valt att inte svara tidningen Byggnadsarbetaren apropå den granskning av webbutbildningar som tidningen har gjort. Jag tycker att det är respektlöst. När tidningen gör den typen av seriös granskning för att få rättsida på detta och serverar det i tidningen behöver vi också ta det till oss: Det behöver kanske göras något.

Här har statsrådet aktivt valt att inte ens svara. Det är respektlöst. Statsrådet behöver svara oss i

kammaren: Tänker man vidta någon åtgärd, eller tänker man inte vidta åtgärder i den här frågan?
(Applåder)

Anf. 48 MAGNUS PERSSON (SD):

Herr ålderspresident! Innan jag går vidare ska jag påminna Sofia Amloh om att hennes parti i åtta år konstant röstade nej till statlig arbetsmarknadsprövning. Det gjorde ni trots att ni gick till val på detta 2014 och 2018. Ni lovade svenska byggnadsarbetare att ni skulle införa statlig arbetsmarknadsprövning, men ni gjorde upp med Miljöpartiet i arbetskraftsinvandringsfrågan, så ni släppte det. Jag vill bara att vi reder ut detta innan vi fortsätter debatten här.

Herr ålderspresident! Jag ska inte förlänga debatten mycket mer, men vi ser att det finns mycket att göra inte bara inom ställningsbranschen utan även inom många andra branscher. Det vi i politiken kan göra är att tydliggöra uppdraget till Arbetsmiljöverket och bekämpa fusk och illegal arbetskraftsinvandring samtidigt som vi krokar arm med branschorganisationerna, fackförbunden och företagen och de gör sitt jobb.

När det gäller framför allt ställningsbranschen vill jag lyfta fram Ställningsföretagen, STIB, en branschorganisation som jobbar gentemot företagen med certifiering och utbildning och som gör ett väldigt bra jobb för tryggare arbetsplatser och en säker arbetsmiljö.

Jag vill avsluta med ett medskick till de ställningsbyggare som lyssnar på den här debatten. Jag vet att det är ganska många som sitter på sina kontor i dag, för det har spridit sig i branschen att vi skulle diskutera detta. Här är ett litet medskick från en gammal ställningsbyggare: Det kvittar hur många utbildningar ni har, kan ni inte bygga Burton är ni inga ställningsbyggare.

Anf. 49 LEIF NYSMED (S):

Herr ålderspresident! Jag tycker inte att jag får något svar från arbetsmarknadsministern om hur vi säkerställer kvaliteten på utbildningar, speciellt de web-baserade. Jag ställde en direkt fråga. Arbetsmarknadsministern har säkert läst om detta i tidningen Byggnadsarbetaren också. I och med att de har varit på honom har det säkert lyfts upp. Om inte annat borde någon av hans medarbetare ha lyft upp frågan för honom.

Jag vill gärna ha ett svar: Hur tänker ni på detta, eller bortser ni från det? Det var ett halvår sedan vi diskuterade utbildningar när det gäller asbest. Den här frågan dyker upp gång på gång när det gäller olika utbildningar. Hur vi säkerställer ordningen och arbetsmiljön på arbetsplatserna är viktigt för säkerheten för byggnadsarbetare oavsett yrke men också för tredje man. Ställningar kan rasa ned på allmän plats. Det händer med jämna mellanrum. Asbest kan spridas, även i ridstall där de som rider då blir drabbade på grund av folk som inte har korrekt utbildning. Det är bara några exempel som vi har debatterat här i kammaren.

Ser inte arbetsmarknadsministern att han har någon form av ansvar att faktiskt ta den här frågan vidare?

Det här handlar också om att säkerställa att jobben faktiskt går till dem som utbildar sig, som vi har pratat om. Eller hur, Magnus? Det är de som ska ha jobben. Det är de som har korrekta utbildningar som ska bygga ställningarna och som ska sanera asbesten, inga andra. Vi ska inte ha en massa jävla gräddfiler in i arbetsmarknaden som förstör vår svenska modell med yrkesutbildningssystemet.

Det här undergräver detta. Det här är återigen ett svek mot byggbranschen. Vi har haft fyra förlorade år. Det handlar om arbetslöshet, konkurser och arbetsmiljöarbete – för att nämna några saker.

(Applåder)

Anf. 50 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L):

Herr ålderspresident! Jag tycker att det är väldigt bra att den diskussion vi har i dag engagerar så mycket, för det handlar om människors säkerhet. Det handlar om dem som jobbar med de här frågorna, precis som Leif Nysmed lyfte upp. Det handlar också om tredje man.

Jag uppfattar att vi är helt överens om att det är arbetsgivaren som har och ska ha det yttersta ansvaret för både det förebyggande arbetet och en trygg och säker arbetsmiljö. Vi kan också notera att det är Arbetsmiljöverket som är nationellt kunskapscentrum för frågor om arbetsmiljö och att det är Arbetsmiljöverket som har rätten att utfärda föreskrifter. Myndigheten har också rätt att göra tillsyn och inspektioner, och man ska arbeta för att regelverket för det verksamhetsområde som man ansvarar för följs.

Jag vet inte om Leif Nysmed har uppfattat det, men jag kan nämna att Arbetsmiljöverket i december 2025 fick i uppdrag av regeringen att se till att arbetstagare ska ha tillräckliga kunskaper för att kunna hantera asbest säkert.

Arbetsmiljöverket bedriver ett löpande utvecklingsarbete som även omfattar andra områden än asbest, där kvalitetssäkring av utbildningar nu uppmärksammas.

Anf. 51 SOFIA AMLOH (S):

Herr ålderspresident! Nu har vi debatterat den här frågan i kammaren, men vi har fortfarande inte fått några svar om vad man tänker göra. Jag konstaterar att man inte tänker göra någonting i den här frågan – det har framkommit. Jag tycker att det är oerhört olyckligt att man inte gör någonting från regeringens sida.

Jag ska vara oerhört tydlig, så att jag verkligen vet att vi alla har förstått vad det här handlar om. Regeringen säger att man gör åtgärder, men det är inte åtgärder för att komma till rätta med det här problemet.

Herr ålderspresident! Jag ska ge ett exempel. Låt oss säga att polisen stoppar mig vid en rutinkontroll ute i trafiken – man utövar ju den typen av tillsyn – och frågar efter mitt körkort. Jag visar då upp mitt giltiga körkort, som är ett bevis på att jag får köra bil.

Nu ska jag inte förenkla frågan, men det har ändå med det här att göra. När man vid tillsyn visar upp detta är det ett bevis, ett certifikat, för att utföra just den här arbetsuppgiften utifrån det som är tänkt.

Det finns inga svar från arbetsmarknadsministern. Det vi får höra är att man faktiskt inte tänker vidta några åtgärder. Att inte vidta åtgärder är faktiskt oerhört negligerande. Att inte ge några uppdrag, att inte titta vidare på frågan och att inte göra någonting är djupt respektlöst. När det gäller den här frågan för den här branschen och för människor som är oerhört viktiga för landet väljer arbetsmarknadsministern att negligerar och titta åt ett annat håll i stället för att svara och ge uppdrag för att komma till rätta med det här problemet. Det är olyckligt.

(Applåder)

Anf. 52 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L):

Herr ålderspresident! Arbetsmiljöverket har fått ökade anslag för att skärpa och effektivisera kontrollen av arbetsmiljön för att dödsolyckor och andra allvarliga arbetsmiljörisker ska förebyggas. År 2025 fick de 50 miljoner extra. År 2026 får de 75 miljoner extra. Och från 2027 får de 100 miljoner mer per år.

Utöver den permanenta finansieringen av det arbete som de nio myndigheter som omfattas av uppdraget gör har regeringen gjort flera budgetsatsningar under den här mandatperioden.

Det har blivit tydligt under den här diskussionen i kammaren att det till stor del handlar om oseriösa företag som inte tar sitt ansvar som arbetsgivare. Regeringen har gjort genomgripande reformer för att komma till rätta med den typen av arbetslivskriminalitet.

Vi kommer tillbaka till att det är arbetsgivaren som har det yttersta ansvaret enligt regelverket. Jag uppfattar att det inte finns några skilda meningar om det här. Det är arbetsgivaren som ska se till att alla arbetstagare har tillräckliga kunskaper om arbetet och om riskerna i arbetet för att ohälsa och olycksfall ska kunna förebyggas och en tillfredsställande arbetsmiljö ska kunna uppnås. Det är arbetsgivaren som ska se till att alla som monterar, ändrar eller demonterar ställningar har rätt utbildning och tillräcklig kompetens. Det ansvaret ska arbetsgivaren ta.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2025/26:351 om regeringens proposition med anledning av Miljömålsberedningens betänkande

Anf. 53 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L):

Herr ålderspresident! Jytte Guteland har frågat klimat- och miljöministern när regeringens proposition

med anledning av Miljömålsberedningens betänkande kommer att läggas fram till riksdagen.

Tack så mycket för interpellationen, Jytte Guteland! Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på den.

Det klimatpolitiska ramverket tjänar Sverige väl, och målet om att nå nettonollutsläpp av växthusgaser senast 2045 och negativa utsläpp därefter ger långsiktiga förutsättningar för näringslivet och samhället att genomföra den omställning som krävs. De nationella etappmålen är viktiga som kontrollstationer på vägen mot nettonollutsläpp.

Sverige har drivit på för att göra EU till den globalt ledande kraften i klimatomställningen. Med EU:s skärpta klimatlagstiftning har skillnaden mellan de svenska nationella etappmålen och våra EU-åtaganden minskat. Detta var ett viktigt skäl till att Miljömålsberedningen fick i uppdrag att bland annat lämna förslag på uppdaterade svenska klimatmål till 2030 i syfte att, med bibehållen ambitionsnivå, bättre överensstämmer med Sveriges klimatåtaganden inom EU.

Betänkandet lämnades den 30 oktober 2025 och skickades ut på remiss den 25 november samma år. Remissinstanserna är till största del positiva till beredningens förslag att uppdatera de svenska klimatmålen till 2030 så att de bättre överensstämmer med Sveriges åtaganden inom EU.

Betänkandet bereds nu i Regeringskansliet. Ambitionen är att återkomma till riksdagen i denna fråga under våren 2026.

Anf. 54 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ålderspresident! Tack till den vikarierande miljö- och klimatministern, som jag vill hälsa välkommen till debatt här i kammaren om just miljö- och klimatpolitiken!

Det stämmer att Miljömålsberedningen lämnade sitt betänkande med förslag om de svenska klimatmålen den 30 oktober förra året. Jag ingick själv i beredningen, och när det hade gått fyra månader tyckte jag att det var dags att höra om regeringen avser att återkomma med en proposition i ärendet.

Det var ett styrkebesked att vi lyckades ena de åtta riksdagspartierna kring huvuddragen i de svenska klimatmålen till 2030. Regeringen ville även att vi i enlighet med direktivet skulle titta på en ökad harmonisering med EU-målen men behålla ambitionen för svensk klimatpolitik och även se till att det blev tydligare hur vi ska hantera kompletterande åtgärder i klimatpolitiken.

Vi lämnade förslag om att man tydligare ska fasa ut fossila bränslen och få till en ökad elektrifiering av fordonsflottan. Den senaste tiden har det dock blivit smärtsamt tydligt hur illa vi faktiskt ligger till när det gäller just elektrifieringen av fordonsflottan. Vi lämnade också en rad förslag kring hur man ska hantera kompletterande åtgärder så att det blir tydligare rent bokföringsmässigt – det ska inte råda otydlighet om vad man får göra och inte när det gäller just komplettering till reduktionen.

När det gäller klimatpolitiken är vi ju inte alltid eniga om innehållet och vilka styrmedel som ska användas, och därför var det ändå ett styrkebesked att vi lyckades komma överens om vart vi ska nå till 2030 och också innehållet och harmoniseringen i jämförelse med EU. Jag är stolt över vårt arbete och att vi lyckades komma så pass långt tillsammans och visa den enigheten.

Desto mer förvånande var det därför att se klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari uttala sig kring delar av betänkandet med en åsikt som gick tvärtemot vad Miljömålsberedningen föreslog. Vi fick ett utspel om att man bör lämna transportmålet och den ambitiösa målsättningen gällande detta. Det fanns ingenting i Miljömålsberedningen som föreslog det, utan i våra diskussioner enades vi tvärtom om att målet skulle vara kvar. Därför var det väldigt förvånande att klimatminister Romina Pourmokhtari uttryckte sig på det sättet efter att vi i åtta månader hade arbetat för att komma överens.

Jag vill därför att den vikarierande miljö- och klimatministern beskriver hur landet ligger när det gäller också den frågan. Förutom att önska att vi ska få en proposition innan regeringsskiftet som vi hoppas på i september vill jag också veta lite mer om innehållet och om den nuvarande miljöministern vill respektera Miljömålsberedningens arbete.

Anf. 55 ÅSA WESTLUND (S):

Herr ålderspresident! Välkommen, Johan Britz, till klimatdebatten i Sveriges riksdag!

Sverige har på en lång rad politiska områden haft blocköverskridande överenskommelser som har tjänat Sverige väldigt väl. Tyvärr har den nuvarande regeringen inte riktigt vårdat dessa överenskommelser och inte heller slutit några nya.

Jag tänkte börja med att återge det som klimatministern själv sa på pressträffen när Miljömålsberedningen lämnade över sitt betänkande: Sedan regeringen tillträdde har det spridits falska påståenden och rubriker hej vilt om påstådda avskaffade klimatmål. Detta har skapat stor oro inte minst i näringslivet. Men nu står samtliga partier bakom klimatmålen, och då hoppas jag att vi är färdiga med tramset om avskaffade klimatmål eller sänkta ambitioner, för det är inte värdigt Sverige.

Så sa alltså klimatministern när Miljömålsberedningen lämnade över sitt slutbetänkande och fängade då den oro som uppstår när man inte står upp för våra gemensamma klimatmål. Hon menade också att det var trams att prata om att bryta målen. För ett par veckor sedan, alltså en tid efter detta, sa dock klimatministern att hon och hennes parti, som också hennes vikarie här i kammaren företräder, menar att det är dags att överge ett av de mål som det nyss var väldigt viktigt att hålla fast vid.

Jag undrar därför om statsrådet kan svara på vad det är som har förändrats så kraftigt i verkligheten mellan dessa båda tidpunkter. Först var det otroligt viktigt för svenskt näringsliv att politiken stod enad bakom de

här klimatmålen, och det var trams att prata om att riva upp dem. Sedan sa klimatministern att det här målet ska rivas upp.

Finns det någon faktor som statsrådet kan peka på som har förändrats mellan de här uttalandena, eller ska man se förändringen i Liberalernas och regeringens retorik som ytterligare ett steg i att anpassa sig till Sverigedemokraternas klimatpolitik?

(Applåder)

Anf. 56 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L):

Herr ålderspresident! Tack för välkommandet, Jytte Guteland och Åsa Westlund!

Jag vill backa bandet lite och påminna om vad det är vi pratar om här. De svenska klimatmålen och etappmålet till 2030 sattes i och med att det klimatpolitiska ramverket antogs 2017.

Det har nu gått nästan tio år, och omvärlden har förändrats rejält. En av de viktigaste förändringarna är att EU:s klimatmål har skärpts. Eftersom de svenska etappmålen till 2030 skiljer sig från EU:s 2030-mål har ett behov uppstått av att harmonisera målen. Detta är den främsta anledningen till att Miljömålsberedningen fick i uppdrag att föreslå uppdaterade etappmål till 2030. Jag tror att vi är helt överens om att det ligger i Sveriges intresse att våra mål är väl linjerade med våra EU-åtaganden.

Jag noterar också att Miljömålsberedningen bedömt att det kan komma att behövas en översyn av Sveriges målkonstruktion för 2040 när EU-ramverket för perioden efter 2030 finns på plats. Målet för inrikes transporter till 2030 är utformat på ett sätt som innebär att andra sektorer i praktiken knappt behöver minska sina utsläpp till 2030. Det minskar omställningstrycket för dessa sektorer, vilket riskerar att leda till suboptimering där transportköpare och resenärer drabbas av högre priser än vad som annars hade varit nödvändigt. Det kan därför finnas skäl att ersätta det tidigare transportmålet med ett elektrifieringsmål för transportsektorn. Detta bereds nu i Regeringskansliet.

Anf. 57 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ålderspresident! Tack till den vikarierande miljö- och klimatministern för svaret!

Jag vill börja med att återigen ställa frågan dels när vi kommer att få se en proposition, dels om den propositionen kommer att respektera Miljömålsberedningens förslag och gemensamma åsikter kring de svenska klimatmålen. Jag uppfattade både i det här inlägget och utifrån vad den tidigare klimat- och miljöministern sa att så inte är fallet vad gäller ett av målen, nämligen transportmålet.

Jag uppfattar att regeringen går på tvärs med vad Miljömålsberedningen har sagt och vänder sig 180 grader från det man kom överens om, men jag är glad om jag får ett tydliggörande. Jag uppfattade svaret från den vikarierande klimat- och miljöministern som att vi kan förvänta oss att transportmålet kommer att få

stryka på foten. Var det så jag skulle uppfatta svaret? Jag måste då tala också om sakfrågan och om demokratin.

Situationen har varit väldigt svår när det gäller beredningar och att komma överens över blockgränser i svensk politik de senaste åren. Flera beredningar har havererat. Den här gången ansträngde sig riksdagens åtta partier för att komma överens. Vi arbetade konstruktivt och hade en god dialog mellan riksdagens alla partier. Det är därför mycket förvånande att klimatministern och nu också den vikarierande miljö- och klimatministern väljer att gå på tvärs med vad de åtta partierna kom överens om. Det visar på en häpnadsväckande arrogans – dessutom från ett parti med litet stöd hos svenska folket.

Vad är det som ligger bakom denna kovändning? Det kan inte vara politiken. Det är ju ganska dålig politik som presenteras. Man lägger upp någonting som är styrande för transportsektorn, som behöver minska sina utsläpp, på ett sätt som gör att det blir otydligt. Ena dagen ska de minska utsläppen – andra dagen ska de inte göra det. Det är precis den typen av vinglighet som de olika industrierna i Sverige betackar sig för. De vill ha tydlighet. Det är alltså dålig politik som ministern föreslår.

Dessutom är det odemokratiskt att först tillsätta en beredning, be partierna arbeta hårt tillsammans och låta alla åtta göra sitt jobb och sedan – trots att alla i beredningen för en gångs skull kom överens – göra tvärtom. Det är otroligt arrogant och respektlöst mot demokratin.

Jag går över till sakfrågorna. Den svenska regeringen har fått kritik de senaste åren, med rätta, för att vara vinglig i klimatpolitiken. Ena dagen ska man sänka reduktionsplikten – andra dagen ska man höja den igen, när man förstår att det inte fungerade. Ena dagen tycker man att klimatmålen är viktiga – nästa dag vill man stryka dem. Det är hejsan hoppсан varje dag.

Svenska industrier upprepar att de inte längre förstår vad svensk klimatpolitik handlar om. Jag vill att vi i dag får tydligt redogjort för om den vikarierande klimatministern avser att bryta mot Miljömålsberedningens förslag avseende de svenska klimatmålen.

(Applåder)

Anf. 58 ÅSA WESTLUND (S):

Herr ålderspresident! Klimatministern har själv sagt att enigheten runt klimatmålen är väldigt viktig för vårt näringsliv och för att företagen ska våga investera i vårt land. Jag frågade vad som har hänt sedan Liberalerna kom överens med sex andra partier i Miljömålsberedningen som föranleder att man slår undan benen för den säkerhet och trygghet näringslivet behöver genom att säga att det här målet ska rivas upp och förändras. Jag fick inget tydligt svar på vad som har ändrats i verkligheten.

Jag kan säga vad som har ändrats politiskt. I Miljömålsberedningen var det ett parti som föreslog det som regeringen nu säger sig bereda i Regeringskansliet, och

det var Sverigedemokraterna. Kristdemokraterna har också sagt att de backar från det här. Sedan gick Liberalerna ut och sa detsamma.

Det är tydligt för alla utomstående vad som händer, nämligen att Sverigedemokraterna får diktera även Sveriges klimatpolitik. Det är alltså ett parti som här i vår kammare ofta har ifrågasatt behovet av att ens ha klimatpolitik i Sverige. Det är de som håller i taktpin-nen.

Jag ger gärna statsrådet en möjlighet till att förklara vad som annars har förändrats från det att klimatministern sa att det var viktigt att hålla fast vid enigheten runt klimatmålen till att regeringen nu förbereder att riva upp dem. Säg inte att målen har blivit orealistiska utan att erkänna att det i så fall beror på regeringens politik, för den har medvetet fört Sverige längre ifrån målen!

(Applåder)

Anf. 59 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L):

Herr ålderspresident! Jag tackar för den här viktiga diskussionen. Jag tror att vi är helt överens om att de svenska klimatmålen är och ska vara ambitiösa men också att de inte nås med lätthet. Många av de lågt hängande frukterna är redan plockade. Sverige har redan ett i stort sett fossilfritt elsystem – något som många andra länder bara kan drömma om.

Regeringen arbetar förstås kontinuerligt med att analysera och förbättra styrmedel som kan minska utsläppen på ett sätt som stärker konkurrenskraften och den sociala acceptansen. Vi kan också påminna oss om att vi har lägst utsläpp per capita i EU. Vi kan påminna oss om att vi har hälften av utsläppen per capita jämfört med Kina. Det är ett land som något understatement-taktigt kan sägas vara något större än vårt land. Vi har en tredjedel av utsläppen per capita jämfört med USA, mellan tummen och pekfingeret.

Under den här mandatperioden har vi gjort åtskilliga insatser som underlättar omställningen och elektrifieringen, för det är där nyckeln ligger. Det finns bara ett sätt att klara av klimatomställningen såväl i vårt land, på vår kontinent, i vår union, som globalt, och det är elektrifiering – elektrifiering som bygger på fossilfri energi, till exempel kärnkraft. Det vore klädsamt om Jytte Guteland kunde beskriva hur Socialdemokraterna ser på kärnkraften framöver.

Regeringen har gjort satsningar på laddinfrastruktur som aldrig tidigare. Utbyggnadstakten per år har mer än fördubblats jämfört med tidigare mandatperiod. Dessutom satsar vi stort på att den tunga trafiken ska kunna ställa om i snabbare takt, med bland annat rekordstora stöd till elektriska lastbilar, bussar och arbetsmaskiner. Vi löser klimattutmaningen genom elektrifiering här och på annan plats med fossilfri energi och el. Det skulle vara intressant att höra Jytte Guteland lägga ut texten, lite grann i alla fall, om Socialdemokraternas syn på kärnkraften.

Anf. 60 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ålderspresident! Till att börja med hade jag förväntat mig och hoppats på ett svar från vikarierande miljö- och klimatministern om den fråga som jag har ställt. Jag hade velat få svar på frågan om exakt tidpunkt för när vi kan få en proposition men också om innehållet. Att följa den tidigare klimatministerns utspel om transportmålet har gjort mig både förvånad och irriterad, då det gick på tvärs mot Miljömålsberedningen.

Åsa Westlund tog upp att ett parti reserverade sig på den här punkten, och det stämmer att Sverigedemokraterna gjorde det. Klimat- och miljöministern var vid den tiden väldigt tydlig med att målen skulle gälla. Hon är för övrigt föräldraledig nu; hon har inte avgått. Vid presskonferensen när vi lämnade över betänkandet sa klimatministern till och med att hon var stolt över den breda uppslutningen bakom de svenska klimatmålen.

Jag vill upprepa vad Åsa Westlund för fram i debatten: Vad är det som har förändrats? Jag ställer frågan öppet nu i mitt slutanförande för att låta den vikarierande klimatministern ta med sig den. Det enda som vi från oppositionens sida kan se är att Liberalerna har satt sig i knät på Sverigedemokraterna och valt att göra som Sverigedemokraterna säger.

Anf. 61 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L):

Herr ålderspresident! Låt mig fatta mig kort. Jag har i dag meddelat att ambitionen är att det ska komma en proposition under våren 2026. Jag har också varit tydlig med varför det kan finnas skäl att ersätta det tidigare transportmålet med ett elektrifieringsmål för transportsektorn och att frågan bereds i Regeringskansliet. Och precis som alltid annars när vi ägnar oss åt lagstiftning kommer regeringen i vanlig ordning att återkomma i frågan till kammaren.

Jag noterade också att jag inte fick något svar på min fråga om Socialdemokraternas syn på kärnkraften. Utan fossilfri el i stora mängder och utan kärnkraft har man ingen klimatpolitik.

Vi stannar där och fortsätter diskussionen vid ett senare tillfälle, vilket jag ser fram emot.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2025/26:352 om regeringens krisberedskap för snabbare uppvärmning

Anf. 62 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L):

Herr ålderspresident! Jytte Guteland har frågat klimat- och miljöministern vilka åtgärder hon och regeringen förbereder med anledning av att den globala uppvärmningen går snabbare och att utarmningen av biologisk mångfald är värre än vi tidigare trott.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen, en interpellation som jag givetvis tackar för.

Låt mig inleda med att konstatera att regeringen ser allvarligt på den pågående förlusten av biologisk mångfald och arbetar därför målmedvetet med att bidra till målen i Kunming–Montreal-ramverket, som vi hade en central roll i att förhandla fram 2022. Klimatförändringarnas effekter på våra samhällen och ekosystem märks redan, och extrema väderhändelser blir vanligare.

I mars 2024 presenterade regeringen en nationell strategi och handlingsplan för klimatanpassning. Där beskriver vi konsekvenser och utmaningar i Sverige av ett förändrat klimat och anger inriktningen för det nationella arbetet med klimatanpassning. I enlighet med handlingsplanen verkar regeringen fortsatt för att stärka ekosystemens resiliens och ta till vara ekosystemtjänster i klimatanpassningsarbetet.

I maj 2025 mottog regeringen Klimatanpassningsutredningens betänkande *Bättre förutsättningar för klimatanpassning* (SOU 2025:5). Betänkandet innehåller ett flertal förslag för effektivare klimatanpassningsarbete, vilket nu bereds inom Regeringskansliet.

Regeringen har gjort flera satsningar för att skydda och restaurera ekosystem. Exempelvis har vi i dag historiskt stora satsningar för att återväta utdikade våtmarker för att minska koldioxidutsläpp och främja biologisk mångfald. Vi har också lagt fram en havsmiljöproposition (prop. 2023/24:156), den första havsmiljöpolitiska inriktningspropositionen på 15 år, där vi bland annat har med målet att skydda 30 procent av de marina områdena till 2030.

När Kunming–Montreal-ramverket antogs 2022 beslutades att parterna ska uppdatera sina nationella strategier. Den 5 februari 2026 beslutade regeringen därför om en ny svensk strategi och handlingsplan för biologisk mångfald och ekosystemtjänster, som visar hur Sverige bidrar till ramverkets mål. Regeringen beslutade samtidigt om ett nytt etappmål om vilda pollinatörer samt om ett uppdaterat etappmål om stadsgrönska, som bidrar till både biologisk mångfald och klimatanpassning.

Regeringens strategi för biologisk mångfald visar hur vi arbetar för att stärka vår natur och artrikedom, men den visar också på motståndskraften i vår livsmedelsförsörjning, vår ekonomi och vårt välbefinnande.

Anf. 63 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ålderspresident! Jag tackar ministern för svaret på interpellationen.

Global biodiversity loss, ecosystem collapse and national security är en nyligen släppt rapport som är framtagen av den brittiska regeringen. I den slås fast att krisen för biologisk mångfald och kollapsen av ekosystem inte bara är miljöproblem utan också säkerhetshot.

Denna säkerhetsbedömning, som presenterades och släpptes i januari i år, slår fast att förlust av biologisk mångfald och ekosystemkollaps utgör direkta hot

mot nationell säkerhet. Den identifierar en kollaps i kritiska ekosystem som en riskmultiplikator som driver på konflikter, migration och leveranskedjestörningar.

Mot bakgrund av detta konstaterar jag och många med mig att vi behöver göra mycket mer också i Sverige för att förstå vilka risker vi står inför. Grundläggande samhällsfunktioner hotas av alla de naturkriser som nu drabbar världen.

Nyligen släppte EU:s klimatvetenskapliga råd en rapport med budskapet att hela Europa måste förbereda sig på att temperaturen riskerar att öka med tre grader nästa århundrade. I rapporten anges att nuvarande åtgärder är otillräckliga, och man rekommenderar en harmoniserad klimatanpassning med större riskbedömningar, ökad resiliens i infrastruktur och finansiering för att snabbt förhindra stigande ekonomiska och fysiska risker i Europa.

Till det kan också sägas att klimatkrisen med extremväder redan har kostat Europa mer än 450 miljarder om året. Vi har alltså redan drabbats väldigt hårt av den globala uppvärmningen.

Svenskt Näringsliv publicerade nyligen rapporten *Från risk och resursberoende till resiliens*. De uppmanar Sverige att ta det här på allvar. Ett av förslagen i rapporten är att Sverige och regeringen ska ta fram en sårbarhetsanalys av samhällets och ekonomins beroende av naturen.

Är vikarierande klimat- och miljöminister Britz intresserad av att ta fram en sådan sårbarhetsanalys för Sverige? Det behövs uppenbart, och i rådande säkerhetsläge och med den arbetslöshet som landet är drabbat av just nu finns det många skäl att ta ett bredare grepp om de naturrisker som drabbar vår glob och som också är direkta hot mot Sverige.
(Applåder)

Anf. 64 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L):

Herr ålderspresident! Att säkerställa robusta ekosystem och en stor biologisk mångfald skapar en resiliens mot pågående klimatförändringar. Sverige är inget undantag från resten av världen, och effekterna av klimatförändringarna märks redan i dag. Regeringen har därför gjort ett flertal insatser för att stärka Sveriges resiliens mot klimatförändringar. Som exempel har vi, som jag nämnde, tagit fram en nationell strategi och handlingsplan för klimatanpassning. Vi har även gjort rekordstora satsningar på våtmarksrestaurering, vilket hjälper till att reglera vattenflöden och motverka översvämningar och torka. Vi har också stärkt skyddet av våra hav, vilket jag nämnde i mitt svar.

Rörande klimatanpassning presenterade regeringen i mars 2024 en nationell strategi och handlingsplan, där vi anger inriktningen för det nationella arbetet med klimatanpassning. Regeringens strategi ska underlätta så att förebyggande åtgärder genomförs snabbare men också bidra till att ta fram bättre

underlag och analyser som ska ligga till grund för beslut på olika nivåer i vårt samhälle.

Det är 32 myndigheter och samtliga 21 länsstyrelser som ansvarar för arbetet med klimatanpassning. SMHI har fått i uppdrag av regeringen att se över klimatanpassningsförordningen för att utveckla kraven på myndigheternas arbete för en mer samhällsekonomiskt effektiv strategisk och åtgärdsinriktad klimatanpassning. SGI har fått i uppdrag att kartlägga historiska kostnader av ras, skred, erosion och översvämning så att vi kan göra en bättre bedömning av nyttor av och kostnader för olika klimatanpassningsåtgärder.

Som jag nämnde mottog regeringen i maj 2025 Klimatanpassningsutredningens betänkande, som innehåller ett flertal förslag för ett effektivare klimatanpassningsarbete. Detta bereds nu inom Regeringskansliet.

Anf. 65 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ålderspresident! Jag tackar ministern för svaret på interpellationen och hans inlägg.

I svaret tas en del förslag upp, och vi håller med när det gäller återvätning av marker och att man givetvis måste respektera naturen och EU:s lagstiftning. Men min fråga handlar om ett bredare och mer horisontellt skydd av naturen för att undvika de kriser vi annars drabbas av.

Storbritanniens underrättelsetjänst har varit med och tagit fram en rapport som pekar på direkta hot mot säkerheten i såväl Storbritannien som övriga Europa om man inte agerar resolut och både klimatanpassar och arbetar med miljö- och klimatpolitik på ett proaktivt sätt.

Sverige har fått mycket kritik för sin miljö- och klimatpolitik eftersom regeringen har låtit arbetet avstanna. Men organisationen Svenskt Näringsliv driver på regeringen att göra mycket mer, och i sin rapport pekar man på att man vill se en sårbarhetsanalys när det gäller naturrisker. Man vill att Sverige och regeringen ska vara ledande och göra detta.

I rapporten skriver Svenskt Näringsliv att över hälften av världens bnp är direkt kopplad till naturen. Om naturen och dess tjänster försvagas eller till och med kollapsar påverkar det alltså inte bara naturen utan också ekonomins liksom samhällets förmåga att fungera.

Detta är ord och inga visor, och det är ett väldigt tydligt budskap om att ministerns två portföljer hänger ihop. Arbetsmarknadsministern tillika klimat- och miljöministern bör därför göra slag i saken och bekämpa arbetslösheten, stärka svenska företag och minska den globala uppvärmningen på samma gång. Det är jätteviktigt att dra nytta av att ministern har båda dessa portföljer. Även om misslyckandet i båda portföljerna är väldigt tydligt kan man i detta läge använda sig av att ministern arbetar med båda delarna.

Vi ser redan i dag att naturen lider och att naturkrisen är här. Vanliga varor som choklad, kakao, kaffe och olivolja har redan blivit dyrare på grund av klimatförändringarna. Det beror bland annat på extrem hetta

och oregelbunden nederbörd i bland annat Västafrika. Matpriserna förväntas fortsätta att stiga på grund av varmare och mer instabilt klimat, och frukt och grönsaker riskerar att bli mycket dyrare i framtiden på grund av temperatursvängningar.

Allt detta gör gällande att regeringen behöver koppla ihop säkerhetspolitiken med miljö- och klimatpolitiken och inte bara prata om enskildheter och stuprör. Regeringen måste förstå att om svenska folkets möjlighet till försörjning, trygghet och säkerhet ska säkras måste man agera mycket mer proaktivt avseende miljö- och klimatpolitiken.
(Applåder)

Anf. 66 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L):

Herr ålderspresident! Som jag nämnde i mitt förra inlägg är det 32 myndigheter och samtliga 21 länsstyrelser som ansvarar för att arbeta med klimatanpassning på olika sätt. Det är inte bara stuprör utan också horisontellt.

Låt mig lägga ut texten lite om två andra saker jag nämnde i min inledning, nämligen våtmarker och havsmiljö.

Regeringen har gjort flera satsningar för att skydda och restaurera ekosystem, och vi gör historiskt stora satsningar på att återvåta utdikade våtmarker för att minska koldioxid och främja biologisk mångfald. I regeringens budget för 2026 presenterades även en ny satsning på återvåtnings av nedlagd jordbruksmark, som komplement till dagens stöd till återvåtnings. I samma budget har vi även beslutat om medel till Skogsstyrelsen för att ge information och rådgivning till skogsägare om hur de kan öka kolupptaget och stärka den biologiska mångfalden.

Regeringen har också lagt fram en havsmiljöproposition, den första sedan 2009, för ökat skydd av marina områden, minskad övergödning och hållbart fiske. Arbetet med att genomföra åtgärderna i propositionen är oerhört viktigt för att hejda och vända förlusten av biologisk mångfald till havs. Under mandatperioden har regeringen även beslutat om bildandet av Sveriges första marina nationalpark i Östersjön, Nämndöskärgårdens nationalpark. Vi har också lagt fram åtgärder för att minska övergödningen och infört ett särskilt etappmål mot övergödning. Vi ska också införa ett generellt förbud mot bottentrålning i marina skyddade områden innanför trålgränsen från den 1 juli 2026.

Anf. 67 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ålderspresident! Jag tackar ministern för svaret. Jag tänker inte gå i polemik mot ministern vad gäller enskilda åtgärder som regeringen har presenterat. Flera av dem har ju tillkommit på grund av oppositionens krav eller på grund av EU-processer där Sverige är skyldigt att agera. Det som gäller våtmarkerna är mycket bra liksom förstärkningen av havspolitik och fiskopolitiken, där oppositionen har varit väldigt pådrivande för att få till ett starkare skydd av ekosystemen.

Det som jag tar upp i min interpellation här i dag är något mycket större. Det handlar om kriser som riskerar hela vår säkerhet, de stora leverantörskedjorna för livsmedelsförsörjning och svenska folkets möjligheter att klara sig i kristider. Det handlar om att koppla samman den globala uppvärmningen och de naturkriser som världen upplever i dag med vårt vardagliga liv här i Sverige nu och i framtiden.

Det vi ser just nu från både den brittiska underrättelsetjänsten och EU:s vetenskapliga klimatråd är rapporter som heter duga. Det är ordentligt varnande rapporter, och det är väldigt sällan sådana har fel. De pratar om 3 graders uppvärmning. Det är inte ett lite förändrat liv vi får här i Sverige då, utan det blir stora bekymmer för vår livsmedelsförsörjning och för vanliga svenskers liv.

Jag uppmanar därför regeringen att lyssna på rapporterna och att se till att det görs en bred, horisontell analys av naturkriserna och hur dessa påverkar säkerheten framöver.
(Applåder)

Anf. 68 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L):

Herr ålderspresident! Jag vill tacka Jytte Guteland för den här diskussionen. Mycket av det vi pratar om när det gäller biologisk mångfald och ekosystemtjänster handlar om att regeringen arbetar medvetet med att bidra till målen i Kunming–Montreal-ramverket, som vi hade en central roll i att förhandla fram 2022.

Regeringens nya strategi och handlingsplan för biologisk mångfald och ekosystemtjänster visar hur Sverige bidrar till ramverkets mål. Regeringens handlingsplan visar hur vi omsätter globala mål i konkret politik. En del i strategin belyser just skydd av naturområden, där regeringen årligen under perioden 2024–2026 satsar 500 miljoner kronor för att öka takten i skyddandet av värdefull natur genom ersättning till fastighetsägare så att nya naturreservat kan bildas.

Därtill ska vi påminna oss om regeringens nationella strategi och handlingsplan för klimatanpassning, där vi anger inriktningen för det nationella arbetet med klimatanpassning. Det är ett viktigt arbete. Temperaturerna kommer att bli högre. Vi behöver både få ned utsläppen och anpassa oss till ett något annorlunda klimat.

Tack så mycket för den här diskussionen!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2025/26:363 om oanvända klimatstöd

Anf. 69 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L):

Herr ålderspresident! Åsa Westlund har frågat klimat- och miljöministern vilka lärdomar ministern drar

av att nästan 4 miljarder kronor som avsatts för Klimatklivet och Industriklivet inte användes 2025 och hur ministern planerar framåt för att undvika att avsatta medel inte kommer till användning.

Interpellationen har överlämnats till mig, och jag vill börja med att tacka interpellanten.

Sverige ska gå från fossilt till fossilfritt. Precis som interpellanten lyfter upp i sin fråga ser regeringen Klimatklivet och Industriklivet som två centrala verktyg för regeringens klimatpolitik. Under mandatperioden har regeringen därför gjort stora budgetsatsningar på stöden.

Klimatklivet och Industriklivet kompletterar varandra och bidrar tillsammans till Sveriges klimatomställning på bred front. Klimatklivet möjliggör klimatinvesteringar i hela Sverige som minskar utsläppen och tar oss närmare våra klimatomål. Industriklivet främjar utveckling av innovativ teknik, vilket är avgörande för att hålla hög takt i omställningen av industrin så att Sverige når hela vägen till nettonollutsläpp år 2045.

Samtidigt ser vi att alla medel inte går åt. Till stor del beror det på omständigheter som vi inte kan råda över. Det handlar bland annat om projekt som inte blir av och därför inte får stöd utbetalda eller om redan beviljade projekt som försenas, vilket gör att utbetalningar senareläggs.

Hur mycket medel som går åt varje år påverkas också av vilka ansökningar som kommer in och handläggningstider hos myndigheten. För att ta hänsyn till dessa osäkerheter och för att kunna bevilja fleråriga projekt är det viktigt med balans mellan anslagsbemyndigande och anslagsnivå. Regeringen analyserar löpande behov av anslagsnivåer och bemyndiganderna för att de så bra som möjligt ska passa stödets behov och prognoser. Exempelvis har regeringen beslutat om ökade administrationsmedel till Klimatklivet under 2026 för att korta handläggningstiderna. Regeringen har också gett Naturvårdsverket ett återrapporteringskrav när det gäller hur myndigheten har arbetat för att korta handläggningstiderna.

Utöver detta föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1) ett utökat anslag för Klimatklivet hela vägen till 2030, vilket skapar förutsättningar för långsiktighet och fleråriga projekt.

Anf. 70 ÅSA WESTLUND (S):

Herr ålderspresident! Regeringen har lovat svenska folket att hålla fast vid klimatomålen och bedriva en effektiv klimatpolitik, men resultaten vi ser just nu pekar i rakt motsatt riktning.

Med den här regeringen har Sveriges utsläpp ökat och Sverige kommit längre från att nå klimatomålen. Samtidigt används inte miljardbelopp som riksdagen har avsatt för att minska klimatutsläppen genom Klimatklivet och Industriklivet. Det är väldigt svårt att se det här som en effektiv klimatpolitik. Klimatklivet och Industriklivet är ju tänkta att göra något väldigt konkret, nämligen möjliggöra investeringar som minskar utsläpp, stärka industrin och skapa jobb i Sverige.

Klimatinvesteringar är ofta stora och fleråriga. Företag och kommuner fattar beslut med en lång tidshorisont, och då krävs stabila och långsiktiga spelregler. Men under den här mandatperioden har flera centrala styrmedel förändrats snabbt. Samtidigt har ramarna för investeringsstöden varit relativt korta, och detta har skickat en signal till dem som överväger att investera om att stödet finns i dag men kanske inte i morgon. Den typen av osäkerhet uppstår när det finns politiska motsättningar om inriktningen framåt, något som varit väldigt tydligt i regeringsunderlaget.

Ministern sa i sitt svar att det faktum att de pengar som avsatts för klimatinvesteringar inte blivit använda till stor del beror ”på omständigheter som vi inte kan råda över”. Ansvariga myndigheter pekar tvärtom på två faktorer som direkt har påverkat hur medlen har kunnat användas och som regeringen och regeringsunderlaget är direkt ansvariga för.

Den första faktorn är politisk ryckighet och osäkerhet, och den andra faktorn är för korta och för små bemyndiganden, det vill säga exakt sådant som regeringen och regeringsunderlaget direkt ansvarar för. Ändå säger statsrådet att det hela till stor del beror på sådant som ligger utanför regeringens kontroll.

Min fråga är förstas: Avfärdar regeringen den här sakliga kritiken från sina egna myndigheter? Och vore det inte klädsamt om regeringen tog på sig en del av ansvaret och inte försökte skylla ifrån sig?

Anf. 71 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ålderspresident! Tack, ministern, för svaret på Åsa Westlunds interpellation!

Min kollega tar upp en väldigt viktig fråga som handlar om det bristande ledarskap som vi har sett när det gäller regeringens klimatpolitik men också det faktum att de anslag som ändå finns inom både Industriklivet och Klimatklivet inte används och nyttjas fullt ut i dag.

Svenska företag är oroade över den bristande klimatpolitiken och vittnar gång på gång om hur den ryckighet som regeringen har haft när det gäller klimatpolitiken hotar klimatomställningen men också hotar svenska företags investeringar.

Svenskt Näringslivs vd Jan-Olof Jacke uttryckte det här i en intervju i DN redan för ett och ett halvt år sedan: ”I Sverige har vi väldigt många bolag som ligger långt fram teknologiskt och som mer eller mindre har pantsatt sin balansräkning på att omställningen kommer att ske. Att börja svaja på förutsättningarna igen, det skapar en oro och det stimulerar absolut inte investeringar.”

Teknikföretagen är också oroade. De ser att den svaga klimatpolitiken också hotar många företag i Sverige. I en debattartikel i Dagens industri förra året skrev de: ”Europa behöver nu mer än någonsin en tydlig och förutsägbär klimatpolitik.” De uppmanade regeringen att ställa sig bakom ambitionsnivåer för 2040 på 90 procent. Det hävdade regeringen att man gjorde, men man gjorde det med stora undantag för utsläppsminskningar man ville göra i tredje land. Det

kritiserade Teknikföretagen, för de vill se att omställningen sker i Sverige och i Europa.

Scania och Volvo har flera gånger vittnat om att det som behövs i omställningen för att svenska fordonsföretag ska kunna leverera är tydlighet om att vi vill satsa på elektrifieringen och att vi står fast vid höga ambitioner både vad gäller transportmål och i direktiv som reglerar klimatpolitiken.

Det är mycket oroande för svenska företag och därmed också för svenska jobb att klimatpolitiken är så ryckig som den är.

Om allt det här, alltså vad Svenskt Näringsliv, Teknikföretagen och enskilda svenska företag säger, inte räcker för att övertyga den vikarierande klimat- och miljöministern tillika arbetsmarknadsministern Britz om vikten av att ställa om och vara tydlig i klimatomställningen vill jag också peka på vad vi ser i andra länder.

Vi ser att Kina nu tar täten när det gäller elektrifieringen i världen. Jag tror att vi kan vara ense om att det är väldigt tydligt för omvärlden. Vi ser också att det är i Kina som man vill utveckla morgondagens bilar.

Vill arbetsmarknadsministern att svenska jobb ska säkras på företag som Volvo och Scania, eller tycker arbetsmarknadsministern att det inte spelar någon roll om jobben hamnar i Kina eller i Sverige?
(Applåder)

Anf. 72 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L):

Herr ålderspresident! Låt mig först säga några ord om Åsa Westlunds fråga rörande långsiktighet och sådant.

Flera av projekten inom både Klimatklivet och Industriklivet pågår under flera år. Då är en långsiktig budgetnivå och bemyndiganderam viktig. Där tror jag att vi är överens. Det var därför regeringen i budgetpropositionen för 2026, alltså detta år, beslutade att öka Klimatklivets anslag hela vägen till 2030. Det möjliggör ett bemyndigande på 8 miljarder kronor. Satsningarna hela vägen till 2030 och ett högt bemyndigande bidrar då till förutsägbarhet och långsiktighet för Klimatklivet. Här har regeringen gjort mer därför att det inte har varit tillräckligt bra tidigare. Så jobbar vi.

För Industriklivet möjliggörs förutsägbarhet och långsiktighet genom jämna anslagsnivåer på cirka 650 miljoner kronor per år 2026, 2027 och 2028 och ett bemyndigande på 3,85 miljarder kronor.

Sedan ett par ord om Jytte Gutelands inlägg om EU och lite annat sådant.

Just nu pågår förhandlingar inom EU om utformningen av unionens klimatmål till 2040. Här var Sverige drivande för att hålla ambitionen på 90 procent i utsläppsminskning till detta målar. Men mycket arbete återstår för att specificera hur målet ska se ut och hur det ska kunna nås, för det är det viktiga. Vi måste prata åtgärder. Vi måste prata verktyg. Vi måste prata system. Det är väldigt lätt att prata årtal och

procentsatser. Regeringen verkar för att det kommande klimatramverket ska utformas på ett sätt som stärker EU:s konkurrenskraft och möjliggör ett samhällsekonomiskt effektivt sätt att få ned utsläppen.

Sedan vill jag skicka med en liten varning för att använda Kina som ett exempel vad gäller klimatarbete. Som jag nämnde tidigare har de dubbelt så höga utsläpp som Sverige per person, och de eldar massor av kol. Det är inte ett föredöme. Sverige är ett föredöme med fossilfri elproduktion och en hög grad av elektrifiering som vi nu successivt ökar, dag för dag och steg för steg, både i transportsektorn och i industrin.

Anf. 73 ÅSA WESTLUND (S):

Herr ålderspresident! Det går att välvilligt tolka statsrådet som att regeringen erkänner att man tidigare har hanterat anslagen och bemyndigandena till Klimatklivet och Industriklivet på ett vårdslöst, för att inte säga slarvigt, sätt när man nu understryker att man ska ha en längre tidshorisont och lägga fast ramen fram till 2030. Men det får mig ändå att fundera över hur regeringen hamnade här under mandatperioden.

Var det så att något parti, säg Liberalerna, slogs för höga anslag till Klimatklivet och Industriklivet och inte riktigt förstod att det också behövs ett bemyndigande? Eller var det så att något annat parti tänkte att vi kan ge lite mer pengar till Klimatklivet och Industriklivet, för de kommer ändå inte att gå åt eftersom vi inte har behövt ge dem ett bemyndigande? Hur gick den här förhandlingen egentligen till? Var det rent slarv, eller var det så att några partier drog det längsta strået för att forma en politik som inte leder till konkreta utsläppsminskningar utan bara är pengar på papperet?

Det är ju det vi har sett under den här mandatperioden. Regeringen framhåller alltid att Klimatklivet och Industriklivet är centrala verktyg i regeringens klimatpolitik. Det är rätt att de är jättebra verktyg, men de har inte fungerat under den här regeringen. Pengarna har stannat på kontot och betalats tillbaka till regeringen när året har varit slut – detta därför att regeringen, välvilligt tolkat, har slarvat med att ge långsiktiga förutsättningar eller, lite närmare sanningen, varit så oenig att man inte lyckats få till de här långsiktiga villkoren.

Det är klart att det är lättare att vara långsiktig när man kanske ska avgå om några månader än när man räknar med att sitta kvar. Det är också lite av ett fattigdomsbevis – när man inte vet om man ska styra landet längre, då passar det att lägga fast ramarna.

I det här fallet välkomnar jag förstås ändå att det kanske kommer att finnas långsiktighet framöver. Men det som blir mer och mer uppenbart för varje dag med den här regeringen och det här regeringsunderlaget är att den politiska osäkerheten finns kvar – den politiska osäkerheten som har skapat den här ryckigheten under mandatperioden och som i den senaste budgeten ledde till en dramatisk nedskärning av Industriklivet. Det är den osäkerheten som gör att svenska företag inte riktigt vågar investera så mycket som de annars hade gjort.

Därmed går Sverige miste om investeringar, tillväxt och nya jobb som vi annars hade kunnat få.

Jag hoppas verkligen att vi kan få till en ny regering efter valet som har tydlighet och står bakom klimatmålen. Jag hoppas också att de partier som ursprungligen ställde sig bakom de här klimatmålen och var beredda att jobba för dem, de sju partierna, kan återupprätta den enigheten så att vi slipper att ett antal partier anpassar sig till det åttonde partiet, som inte vill se något klimatarbete i Sverige, som ifrågasätter hela problematiken med klimatförändringar och som definitivt inte bryr sig om att det riskerar svenska jobb när vi sänker klimatambitionerna så som nyligen skedde på EU-nivå.

Jag vill ställa frågan igen till Johan Britz: Vad var det som gjorde att regeringen inte gav långsiktiga villkor för Klimatklivet och Industriklivet tidigare under mandatperioden?
(Applåder)

Anf. 74 JYTTE GUTELAND (S):

Herr ålderspresident! Tack ännu en gång, ministern, för denna viktiga debatt!

Interpellanten, min kollega Åsa Westlund, har tagit upp de viktiga delarna när det gäller varför vi inte får ut de pengar som faktiskt finns för klimatomställning av industrin. Jag ansluter mig till Åsa Westlunds frågor om vad regeringens tafatthet beror på när det gäller Klimatklivet och Industriklivet.

Med detta sagt vill jag ännu en gång påpeka att det bristande ledarskapet inom klimatpolitiken påverkar svenska företag och svenska jobb. Därför är just den kombinerade portfölj som ministern har väldigt viktig. Det borde ligga i statsrådets intresse att bryta den svenska arbetslösheten och se till att svenska företag får snurr på de investeringar man har gjort eller vill göra i grön omställning, eftersom den gröna omställningen är så viktig för att få fler jobb.

Det är faktiskt så att en ökad klimatambition leder till fler jobb för Sverige. Jag blir därför förvånad när statsrådet inte förstår min hänvisning till Kinas investeringar utan vill göra sig rolig och försöka få det att låta som att jag inte vet att Kina på många sätt är en klimatbov. Det är klart att jag vet det! Men Kina investerar just nu, och när det gäller elektrifieringen riskerar jobben att hamna i Kina. Jag undrar om den svenska regeringen är medveten om att denna flathet kring klimatpolitiken riskerar svenska jobb och svenska investeringar.

(Applåder)

Anf. 75 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L):

Herr ålderspresident! Regeringen arbetar löpande, med hjälp från myndigheterna och deras budgetunderlag, för att anslagsnivåerna och bemyndiganderna ska passa stödets behov och prognoser så bra som möjligt. Resultatet är ganska tydligt. För att ta ett exempel har det sedan Klimatklivets start beviljats

stöd till fler än 262 000 laddpunkter. Det handlar om laddinfrastruktur i hela Sverige, som behövs för att vi ska kunna ställa om transportsektorn.

Samtidigt har Industriklivet beviljat cirka 7,4 miljarder kronor i stöd för att minska de processrelaterade och ofta svåråtkomliga utsläppen inom industrin. Det här visar tydligt på betydelsen av dessa två stöd för att möjliggöra klimatomställningen och Sveriges klimatmål att nå nettonollutsläpp 2045.

Ett verktyg som regeringen har att tillgå är möjligheten att flytta pengar som inte går åt för ett stöd till nästkommande år. Exempelvis hade Klimatklivet ett stort anslag 2024, vilket resulterade i att alla medel inte gick åt. Regeringen beslutade därför att flytta alla kvarstående medel till 2025. Detta resulterade i sin tur i att Klimatklivet fick ett större anslag 2025, som skulle vara svårt att göra av med. Därför beslutade regeringen i vårändringsbudgeten 2025 att flytta medel från Klimatklivet till Industriklivet.

Nu i efterhand vet vi att detta resulterade i outnyttjade medel för Industriklivet 2025, men samtidigt gjorde det att Industriklivet kunde öppna ytterligare ansökningsomgångar 2025 för att stötta nya projekt för att påskynda industrins klimatomställning. Detta belyser hur vi har försökt att vrida och vända på saker för att få ut så mycket medel som möjligt av dessa stöd.

Anf. 76 ÅSA WESTLUND (S):

Herr ålderspresident! Tack, statsrådet, för svaret!

Det är ändå väldigt tydligt att utsläppen har ökat under den här regeringen. Sverige har kommit längre ifrån klimatmålen, och det kommer att vara tufft för den regering som tar över efter valet att klara dem. Ett viktigt skäl till att Sveriges utsläpp ökar är just den ineffektiva politik som regeringen har bedrivit. Man har haft en ryckighet och en osäkerhet som har gjort att företaget inte har vågat investera och att produkter inte har efterfrågats.

En av de saker vi är väldigt överens om här är att Klimatklivet och Industriklivet är bra redskap. Statsrådet gör ett bra jobb med att förklara hur de pengar som har använts på det här sättet faktiskt har kommit till nytta – men tänk då vad 4 miljarder till hade kunnat göra för nytta. Det är ju det som är problemet.

Dessa pengar har brunnit inne under den här regeringen. Det är pengar som har avsatts av riksdagen för att användas för att minska Sveriges klimatutsläpp, men pengarna har blivit liggande på hög och har inte kommit till användning. Det är det som är så allvarligt. Jag förstår inte hur man kan slarva så med en så viktig fråga som klimatet och de klimatkliv som också i så stor utsträckning påverkar näringslivet och de jobb vi har i Sverige.

Jag vill än en gång påpeka att ansvariga myndigheter pekar på det regeringen ansvarar för när de säger vad som har brustit. Det har varit politisk ryckighet, osäkerhet och för korta och för små bemyndiganden. Att det här inte har fungerat tillfredsställande är något regeringen får ta på sig.

(Applåder)

Anf. 77 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L):

Herr ålderspresident! Låt mig börja med att konstatera att jag är enig med interpellantens synpunkter på och delar oron för att alla pengar regeringen har satsat på Klimatklivet och Industriklivet inte har kunnat betalas ut. Det är synd!

Som jag nämnde i mitt inledande svar beror detta till stor del på faktorer som politiken inte kan styra över. Jag har samtidigt klargjort att det är viktigt att vi gör vad vi kan. Vi har pratat om längden på anslagen. Bemyndiganderamarna har nu justerats.

Ett annat exempel är att handläggningstiderna inom Klimatklivets så kallade Ladda bilen-stöd har varit för långa. Regeringen har därför beslutat om utökade medel för administration av Klimatklivet under 2026, från 75 miljoner kronor till 125 miljoner kronor. Vi har samtidigt gett Naturvårdsverket ett återrapporteringskrav. Myndigheten ska redovisa till regeringen hur de har arbetat med att korta handläggningstiderna och hur handläggningstiderna har utvecklats.

Transportsektorns och industrins omställning är avgörande både för svenska företags framtida konkurrenskraft och för att vi ska nå nettonollutsläpp 2045. Hur staten på bästa sätt effektivt kan stödja omställningen är, och kommer att fortsätta vara, en fråga av stor prioritet för regeringen. Jag gläds över att den prioriteringen också återfinns i den här kammaren.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2025/26:358 om fattigdomen i Sverige

Anf. 78 Äldre- och socialförsäkringsminister ANNA TENJE (M):

Herr ålderspresident! Arber Gashi har frågat mig vilka åtgärder jag inom mitt ansvarsområde ämnar vidta för att bekämpa den ökande fattigdomen.

Sverige befinner sig i en utdragen lågkonjunktur. Även om inflationen nu har minskat har den tidigare höga inflationen påverkat hushållens ekonomi negativt. Regeringen har därför vidtagit en rad olika åtgärder för att stötta hushållen.

Genom budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1) har regeringen lämnat förslag och riksdagen beslutat om en rad åtgärder just för att stärka hushållens ekonomi. Det handlar bland annat om sänkt matmoms – den börjar gälla den 1 april, herr ålderspresident – och om sänkt barnomsorgsavgift och höjda bostadskostnadsgränser för barnfamiljer inom bostadsbidraget.

För att på längre sikt hjälpa ekonomiskt utsatta hushåll är det dock viktigt att fler kommer i arbete. Regeringen genomför därför en rad olika åtgärder, som exempelvis de olika delarna i regeringens bidragsreform. De syftar gemensamt till att stärka arbetslinjen och göra det mer lönsamt att gå från bidrag till arbete.

Regeringens politik har, sett över hela mandatperioden, gett mest till dem som tjänar minst. Effekterna på hushållens ekonomi till följd av regeringens förslag och aviseringar under mandatperioden visar att ekonomin procentuellt sett har stärkts mest i den tiondel av befolkningen som har lägst ekonomisk standard och allra minst i de båda översta inkomstgrupperna.

Den statistik som Arber Gashi hänvisar till bygger på individernas egen bedömning av sin ekonomiska situation – så kallad självskattning. Det stämmer att antalet som upplever att de lever i allvarlig materiell och social fattigdom har ökat sedan 2021. Det bör samtidigt noteras att den ekonomiska utsattheten har minskat sedan 2021 enligt andra etablerade mått, till exempel SCB:s mått för låg inkomststandard och andelen som har en ekonomisk standard understigande 60 procent av medianen.

Enligt Eurostat är den andel av befolkningen som lever i materiell fattigdom låg i Sverige i jämförelse med andra europeiska länder.

Anf. 79 ARBER GASHI (S):

Herr ålderspresident! Jag vill tacka statsrådet Tenje för svaret.

Jag har debatterat fattigdom med statsrådet ett par gånger. Ibland har det skett i ljuset av nya rapporter från Majblomman, Rädda Barnen, Röda Korset eller Makalösa Föräldrar. Många människor som genom organisationer eller ideellt engagerar sig för att minska fattigdomen, kanske framför allt barnfattigdomen, kommer återkommande med olika rapporter. Statsrådet har för vana, skulle jag vilja säga, att hänvisa till SCB:s statistik och slå undan all annan kritik. Därför har jag valt att kalla till en debatt som utgår från just SCB.

Jag måste säga att jag är bekymrad över hur regeringen väljer att beskriva utvecklingen i Sverige. Statsrådet talar om reformer och procentuella förbättringar enligt vissa statistikmått, men av allt att döma ökar fattigdomen i Sverige. Jag är genuint oroad över att statsrådet inte verkar förmå att se det.

Antalet människor som lever i allvarlig materiell och social fattigdom har fördubblats sedan 2021. Det handlar om människor som inte har råd med saker som många av oss tar för givna, som att kunna betala en oväntad räkning, ersätta trasiga kläder eller åka bort en vecka om året. Bakom dessa siffror finns verkliga människor som sitter vid köksbordet och undrar hur de ska få ihop det.

Ministern sa att den statistik jag hänvisar till bygger på människors egen upplevelse av sin ekonomi. Ja, det gör den. Det är just därför statistiken är så viktig. Fattigdom handlar inte bara om uppgifter i några statistiska blad. Det handlar om människors faktiska möjligheter att leva ett vanligt liv. När allt fler människor i Sverige upplever att de inte har råd med det mest grundläggande beror det förmodligen på att det är så. Då måste politiken kunna agera.

Låt oss vara ärliga: Det går att hitta olika indikatorer som pekar åt olika håll. Men när allt fler människor

saknar ekonomisk marginal och den materiella fattigdomen ökar så snabbt kan vi inte, likt den här regeringen, luta oss tillbaka och säga att allt annat egentligen går åt rätt håll. Den verklighet som människor möter där ute säger något helt annat; det är det jag bygger hela den här interpellationen på.

Mycket av den statistik som statsrådet hänvisar till, och som hon brukar luta sig mot när hon debatterar fattigdom här i kammaren, är inte uppdaterad sedan 2024. Vi är nu framme vid 2026. Detta är det sista halvår som den här regeringen har att styra över Sverige. Man kan inte stirra sig blind på den situation som rådde 2024 eller använda den som ett alibi för 2026. Det är som att säga ”Det brann inte här för två år sedan” om det skulle brinna i det här rummet.

Vi kan inte bygga långsiktig politik på den devisen. Vi kan heller inte använda den för att klargöra vad som behöver ske här och nu.

Allt fler människor i Sverige får inte längre ihop ekonomin. Jag frågar återigen statsrådet: Vad tänker regeringen göra åt det?
(Applåder)

Anf. 80 Äldre- och socialförsäkringsminister
ANNA TENJE (M):

Herr ålderspresident! Jag måste säga att jag är genuint orolig över ledamotens förmåga att lyssna och ta in. Alla de åtgärder som jag redogjorde för i mitt svar är åtgärder för 2026, och de finns med i budgeten för 2026.

Jag är inte förvånad över att fler människor bedömer att ekonomin har blivit sämre. Vi har haft en global pandemi, hög inflation och höga räntor. Vi har sett en orolig omvärld, och den tycks bli än mer orolig. Därtill har vi haft en utdragen lågkonjunktur. Många hårt arbetande familjer har fått det betydligt tuffare.

Det är just därför regeringen har en tydlig strategi för att trycka undan inflationen. Det är den som har hårt de stora hålen i plånböckerna och i hushållens ekonomi. Genom sänkningen av matmomsen, som kommer om bara några veckor, och de andra förslag som jag tidigare redogjorde för ser vi till att stötta hushållen och få fart på ekonomin.

Alldeles oavsett vilket mått man väljer att använda för att bedöma människors ekonomi – Arber Gashi valde att använda människors egna bedömningar av sin ekonomi och sina förutsättningar – och alldeles oavsett hur man mäter låg ekonomisk standard är det tydligt att Sverige behöver högre tillväxt och mer av arbetslinjen. Det är nämligen svaret på väldigt många av Sveriges problem. Det är vägen till tillväxt. Det är vägen till egenmakt. Det är vägen till arbetsgemenskap och integration för dem som kommer till vårt land. Det är också vägen ut ur fattigdom – tillsammans med utbildning och språkkunskaper är det nyckeln till en klassresa.

I vårt Sverige ska det definitivt inte spela någon roll varifrån du kommer. Det som ska räknas är snarare vart du är på väg, och då är arbetslinjen nyckeln till att lyckas. Det är detta som avgör huruvida integrationen

blir lyckad eller inte. Det är detta som avgör huruvida fler barn kan göra den klassresa som både Arber Gashi och jag talar oss väldigt varma för och huruvida de kan växa upp i en familj med en positiv bild av sin framtid. I alla de fallen är det arbetslinjen som är svaret.

Det är rätt att stötta familjer och hushåll i svåra tider, och det har regeringen också gjort. Detta har jag redogjort för, herr ålderspresident, både i den här interpellationsdebatten och i tidigare interpellationsdebatter som jag och ledamoten har haft det stora nöjet att ha.

För att på riktigt bryta utanförskapet och långsiktigt få människor ut ur fattigdom räcker dock inga bidrag i världen. Det gäller att få fler människor i arbete och att få fler att gå från bidrag till arbete. Dessutom måste arbete löna sig. Det måste löna sig mer att ta ett arbete än att fortsätta leva på bidrag. Det är både rätt och rättvist att den som arbetar och anstränger sig får behålla mer av pengarna själv.

På andra sidan talar man om arbetare, men den politik som föreslås handlar mer om höjda bidrag, ökad asylinvandring och höjda skatter för vanliga arbetande människor. Det är alltså mer av den socialdemokratiska politik som har skapat de allra flesta av de problem som vi ofta står här i kammaren och diskuterar och som jag och mina regeringskollegor, steg för steg och reform för reform, har fått städa upp efter.

Anf. 81 ARBER GASHI (S):

Herr ålderspresident! Statsrådet Tenje ifrågasatte min hörsel och, kanske, min läsförmåga. Låt oss gå igenom det svar vi fick.

Mycket riktigt nämner socialförsäkringsministern sänkt matmoms, som vi är överens om och som vi hoppas kommer att spela roll för vanligt folks plånböcker. Hon nämner också höjda bostadskostnadsgränser för barnfamiljer inom bostadsbidraget. Det är ju något av en Black Friday-politik, vilket vi har sett den här regeringen ägna sig åt många gånger. Man tar bort det stöd som gav mer pengar och ersätter det med en ny satsning som man kallar historisk men som bara uppgår till hälften av det tillfälliga tillskott till barnfamiljer som vi ville permanenta.

Herr ålderspresident! Ännu mer anmärkningsvärt är att socialförsäkringsministern pekar på en rad av de här bidragsreformerna som nyckeln ut ur fattigdom. Läs de över 70 remissyttranden som har kommit in vad gäller kvalificering till socialförsäkringen! Läs vad som skrivs av utredaren själv, som betonar betydande risker för ökad fattigdom, ökad kriminalitet och ökad brottslighet! Men det är tydligen jag som har svårt att läsa och förstå, enligt ministern.

Jag vet inte riktigt vem det är som har svårt att läsa eller förstå. Uppenbarligen finns det ingen i världen som den här regeringen vill lyssna på i dessa frågor, inte en enda organisation, vare sig det är Rädda Barnen, Röda Korset, Majblomman eller någon annan. Inga av de människor med stora kunskaper som engagerar sig i de här frågorna har kunnat nå fram till regeringen. Jag har inte lyckats med det under mina många

interpellationsdebatter och tycks inte heller göra det nu. Inte heller lyckas vare sig någon av alla remissinstanserna eller regeringens egen utredare med detta. Vilka är det som lyckas nå fram till den här regeringen? Det undrar jag genuint.

Om man slår upp tidningen i dag kan man läsa att Bris nu larmar om att barn ringer in därför att de tar ett större ansvar för ekonomin. Samtalen om ekonomisk utsatthet bland barn har ökat drastiskt. Men det är förmodligen inte heller någonting som statsrådet kommer att ta till sig. Kanske gör hon det om två år, men då sitter inte den här regeringen kvar. Det låter som om den här regeringen vore inne på sin första eller andra vecka när man talar om allt som man ska göra. Tack och lov är det val snart.

Vad blir Tidöregeringens cv? Vad kommer det att stå på kvittot när Tidöregeringens arbete med de här frågorna summeras? Svaret, herr ålderspresident, är ökad fattigdom, ökad arbetslöshet – över 100 000 fler människor – och ökad utsatthet. Arbetslinjen, som vi egentligen är väldigt överens om, är regeringen och statsrådet absolut sämst på.

Det som nu komma skall är att man flyttar människor från statliga ekonomiska stöd till kommunala sådana. Man ska göra fattigdomen ännu mer utbredd – enligt precis alla andra, förutom den här regeringen. På det sättet ska man tydligen lösa någonting.

Barnfamiljers ekonomi behöver stärkas. Arbetslinjen måste handla om riktiga jobb. Vi behöver också stärka välfärden, för det vet vi skapar både tillväxt och fler arbetstillfällen. Alla de tre bitarna slår ni sönder. Det är för mig helt obegripligt.

Anf. 82 Äldre- och socialförsäkringsminister
ANNA TENJE (M):

Herr ålderspresident! Jag önskar att jag hade många fler minuters talartid i den här debatten och diskussionen. Det är klart att ledamoten Gashi väcker väldigt många viktiga frågor. Inte minst skulle jag älska att diskutera bidragsreformerna med ledamoten.

Det är uppenbart att Arber Gashi inte har läst och förstått vad det är vi går fram med när det gäller kvalificering till socialförsäkringarna. Det handlar alltså inte om kvalificering till ekonomiskt bistånd, som utredaren också hade tittat på men som vi valde att inte gå vidare med. Hade ledamoten tittat på vad de 70 remissinstanserna hade synpunkter på hade han sett att det framför allt handlade om kvalificering till ekonomiskt bistånd, vilket vi valde att inte införa.

Herr ålderspresident! Bidragsreformerna ska ses ur ett helhetsperspektiv. Det handlar inte bara om kvalificering till socialförsäkringar. Man ska inte dag ett när man kommer till Sverige kunna ta del av hela det smörgåsbord som välfärden erbjuder, utan man ska kvalificera sig successivt genom att arbeta och göra rätt för sig. När man har gjort rätt för sig och varit bosatt här i minst fem år ska man kunna ta del av alla de välfärdsförmåner som finns. Det är den första delen.

Den andra delen är bidragstaket. Det ska löna sig mer att ta ett arbete än att fortsätta leva på bidrag. Det

tycker jag är rätt och rättvist. En familj där föräldrarna ställer klockan inför varje morgon, ser till att ungarna kommer till förskolan och skolan, jagar iväg till jobbet och sedan tar bussen hem och fortsätter anstränga sig får i vissa fall mindre pengar i plånboken än familjen rätt över trappuppgången där man väljer att fortsätta leva på bidrag fastän man kan arbeta. Det tycker jag *inte* är rätt och rättvist. Jag tycker att det ska löna sig att arbeta. Jag tycker att det ska löna sig att anstränga sig. Det är det som bygger Sverige starkt.

Den tredje delen, herr ålderspresident, är aktivitetskravet i försörjningsstödet. Man ska göra allt man kan som individ för att närma sig arbetsmarknaden, ta ett arbete, stå på egna ben och försörja sig själv och sin familj. Kommunen å sin sida är skyldig att göra det den kan för att dess medborgare ska få rätt förutsättningar att komma ut på arbetsmarknaden. Det tycker jag är rätt och riktigt.

Framför allt kommer detta att göra jättestor skillnad på så sätt att fler barn kommer att se sina föräldrar gå till jobbet och själva hamna i svensk förskola och lära sig svenska. När de sedan kommer till förskoleklass talar de svenska. Då har de inte alls den där tunga ryggsäcken att bära på, utan de kan känna hopp och framtidstro och göra den där klassresan som vi brinner för att fler barn i Sverige ska få göra. Det är rättvisa på riktigt. Det är också så man uttraderar fattigdomen och får fler familjer att kunna stå på egna ben och försörja sig själva.

Hade detta varit fallet i dag hade det varit betydligt fler som i SCB:s undersökning, som vi nu debatterar, kunnat göra självskattningen: Det där klarar jag, och det där klarar jag också.

Det är så man på riktigt får både tillväxt och bättre välbstånd i ett land. Det är faktiskt också så man ser till att färre familjer är fattiga. Det är arbetslinjen.

Anf. 83 ARBER GASHI (S):

Herr ålderspresident! Detta är mitt sista anförande i debatten, och jag håller med statsrådet om att man gärna skulle gärna ha mer talartid. Jag tror att vi får återkomma till den här frågan fler gånger under våren.

När det gäller kvalificeringen vill jag bara kort säga: Jo, jag har läst detta mycket noga, och jag har noterat att man har tagit bort kvalificeringskravet när det gäller det ekonomiska biståndet. Man vill alltså flytta människor från statliga stöd och dumpa kostnaderna på kommunerna – till en lägre ersättning än vad det i vissa fall skulle kunna vara. Fler ska alltså gå på ekonomiskt bistånd och försörjningsstöd, och det ska kommunerna betala för.

Har man aldrig träffat någon som går på försörjningsstöd – vilket jag nästan skulle ifrågasätta – vet man kanske inte riktigt vad det innebär i praktiken. Jag företräder Sveriges arbetareparti, och jag vet precis vad det innebär att företräda människor som ställer klockan på tidig väckning. Det är vad den rörelse jag engagerar mig i grundades i. Men det handlar inte om att slå undan tryggheten. Människor kan hamna i ett

läge där de behöver samhällets starka stöd, och då ska det finnas där.

Det den här regeringen gör är att skicka ut människor i stöd samtidigt som man sänker dem. Man slår ned dem och ser till att de stannar där. Vilka vackra ord statsrådet än använder finns det nämligen uppenbarligen 100 000 fler arbetslösa och fler som går på de här stöden. Av allt att döma kommer det dessutom att bli ännu fler om den här regeringen får fortsätta.

Den här debatten handlar egentligen om en väldigt enkel fråga: Vilket land ska Sverige vara? Ska vi vara ett land där människor känner trygghet och vet att det finns ett samhälle som ställer upp om livet svänger? Eller ska vi acceptera att allt fler människor lever utan ekonomisk marginal?

Bakom varje siffra vi i dag har pratat om finns ett liv – ett barn som oroar sig över klassresan eller en förälder som oroar sig över nästa räkning. Jag hade önskat att det blev tydligare i svensk politik.

Anf. 84 Äldre- och socialförsäkringsminister
ANNA TENJE (M):

Herr ålderspresident! Ledamoten påstår att han företräder Sveriges arbetareparti. Nej, det gör han inte; han företräder Sveriges bidragsparti. Det blir mycket tydligt här.

Vad som blir än mer tydligt är att man inte ser helheten i den bidragsreform som regeringen nu går fram med. Den går ut på att kvalificering till socialförsäkringen ska ske genom arbete eller genom att vara bosatt här i fem år. Det handlar alltså inte om att fler ska hamna i ekonomiskt bistånd utan om att fler ska hamna i arbete. Det ska gå betydligt fortare från det att man kommer till Sverige till det att man hamnar i arbete.

Det fina i kråksången är att den som kommer till Sverige och håller på att kvalificera sig, antingen genom arbete eller för den delen genom att vara bosatt, träffas av heltidsaktiveringen i försörjningsstödet. Kommunerna har en skyldighet att se till att de medborgare som har hundra procents arbetsförmåga får förutsättningar och möjligheter att helt enkelt hamna i arbete. Människor ska lära sig svenska, hamna i arbetsutbildning eller praktik eller för den delen läsa upp och validera sin kunskap via en yrkesutbildning, så att de kan hamna i arbete.

Det ställs alltså inte krav bara på individen, utan det ställs krav även på kommunerna. De måste nämligen göra det de kan för att människor ska få rätt förutsättningar att hamna i arbete och egen försörjning och därmed komma bort från fattigdom och det stora utanförskap som har brett ut sig i Sverige och som har blivit djupare. Det är den utvecklingen vi nu bryter. Det utanförskapet ska nu raderas ut. Det gör den här regeringen, och vi kommer att fortsätta göra det även efter valet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 18 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Motion

2025/26:3926 av Annika Hirvonen m.fl. (MP, V) Stopplag för tonårsutvisningar

Motionen väcktes med återopande av 9 kap. 15 § riksdagsordningen med anledning av händelse av större vikt.

Motionen hade följande lydelse:

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att med största skyndsamhet ta fram ett moratorium – en stopplag – för tonårsutvisningar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vid flertalet tillfällen har våra partier lagt fram förslag för att snarast få stopp på de orimliga tonårsutvisningarna. Alla förslag har röstats ner. Först föreslog Miljöpartiet och Vänsterpartiet att återinföra en humanitär skyddsgrund och låta unga upp till 21 år räknas som anhöriga till sina föräldrar. Det förslaget fick inte stöd med motiveringen att regeringen arbetar med en annan ventil än den etableringsventil som gällde fram till 2023 och som MP och V föreslog att återinföra.

Socialdemokraterna har därefter föreslagit att utskottet ska uppmana regeringen att ta fram en ventil och att stoppa de pågående utvisningarna av ungdomar, i väntan på lagändringar. Regeringen har dock avfärdat även detta förslag.

Därefter föreslog Miljöpartiet ett moratorium – en stopplag för tonårsutvisningar som skulle kunna gälla fram till dess att regeringens långsiktiga ventil är på plats. Det utskottsinitiativet röstades ner trots att samtliga partier redan då sagt sig vilja stoppa tonårsutvisningarna.

De datum som vi har kännedom om är att propositionen om ”Skärpta krav på anhöriginvandring” skulle börja gälla 1 januari 2027. För de ungdomar som här och nu hotas av utvisningar och som riskerar att få sina liv slagna i spillror är det för sent. Regeringen har konsekvent vägrat att svara på frågor om när de tänker presentera förslaget eller hur det kommer att se ut.

Vi måste hindra att unga med stark anknytning till Sverige utvisas innan dess att riksdagen hinner behandla mer långsiktiga förändringar. Att vänta på regeringens ventil innebär att ungdomar som Jomana, Ayla, Batis och alla andra ungdomar som redan fått sina utvisningsbeslut riskerar att få sina liv, sin skolgång och sin framtid sönderslagen innan riksdagen ens hunnit behandla en ny lag.

Läget har blivit än mer akut mot bakgrund av det mycket farliga läge som råder i Mellanöstern dit en del av dessa ungdomar ska utvisas till. Vi kan inte idag förutse hur kriget kommer att utvecklas.

Redan idag har många ungdomar utvisats från Sverige på grund av att de inte ansetts utgöra en del av sin kärnfamilj och inte hunnit få permanenta uppehållstillstånd innan de fyller 18 år. För dessa ungdomar har det visat sig ibland vara svårt att komma tillbaka till Sverige.

Annika Hirvonen (MP)
Tony Haddou (V)
Samuel Gonzalez Westling (V)
Hanna Gunnarsson (V)
Jessica Wetterling (V)
Håkan Svenneling (V)
Camilla Hansén (MP)
Jan Riise (MP)
Ulrika Westerlund (MP)
Mats Berglund (MP)
Nils Seye Larsen (MP)

Motion
med anledning av skr. 2025/26:110 Riksrevisionens
rapport om Polisreformen 2015
2025/26:3918 av Teresa Carvalho m.fl. (S)

§ 19 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 6 mars

2025/26:371 Valfärdsbrottslighet och lagen om valfrihetssystem

av *Eva Lindh* (S)
till sjukvårdsminister Elisabet Lann (KD)

2025/26:372 Ett reformerat kommunalt utjämningsystem

av *Eva Lindh* (S)
till civilminister Erik Slottnér (KD)

2025/26:373 Åtgärder mot social dumpning

av *Eva Lindh* (S)
till civilminister Erik Slottnér (KD)

2025/26:374 Återuppbyggnad av Iran och stöd till civilsamhälle och demokratiska institutioner

av *Azadeh Rojhan* (S)
till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

2025/26:375 Den ekonomiska politikens fördelningseffekter

av *Niklas Karlsson* (S)
till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2025/26:376 De inre gränskontrollernas påverkan på den nordiska integrationen

av *Per-Arne Håkansson* (S)
till EU-minister Jessica Rosencrantz (M)

2025/26:377 Utvisning av tonåringar

av *Tony Haddou* (V)
till migrationsminister Johan Forssell (M)

2025/26:378 Ostlänken

av *Eva Lindh* (S)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

§ 20 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 6 mars

2025/26:578 Renovering av elledningar, ställverk och transformatorer

av *Mikael Larsson* (C)
till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2025/26:579 Licensjakt på lodjur

av *Daniel Bäckström* (C)
till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2025/26:580 Det minskade svenska stödet till International IDEA

av *Janine Alm Ericson* (MP)
till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

§ 21 Kammaren åtskildes kl. 14.52.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till och med § 13 anf. 44 (delvis) och
av tjänstgörande ålderspresidenten Lars Mejern Larsson därefter till dess slut.

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Meddelande om statsministerns frågestund	1
§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövningar.....	1
§ 4 Anmälan om faktrapmemorior.....	1
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott.....	1
§ 6 Ärenden för bordläggning.....	1
§ 7 Svar på interpellation 2025/26:333 om skydd för svenska medborgare som deltar i flottilj till Gaza.....	1
Anf. 1 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M).....	1
Anf. 2 LORENA DELGADO VARAS (-)	2
Anf. 3 TREDJE VICE TALMANNEN	2
§ 8 Svar på interpellation 2025/26:335 om Sveriges hållning till Västsahara	2
Anf. 4 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M).....	2
Anf. 5 JOHAN BÜSER (S)	3
Anf. 6 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M).....	3
Anf. 7 JOHAN BÜSER (S)	4
Anf. 8 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M).....	4
Anf. 9 JOHAN BÜSER (S)	5
Anf. 10 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M).....	5
§ 9 Svar på interpellation 2025/26:339 om den syriska regimens attacker mot kurder	5
Anf. 11 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M).....	5
Anf. 12 KADIR KASIRGA (S)	6
Anf. 13 JOHAN BÜSER (S)	6
Anf. 14 MARKUS WIECHEL (SD)	7
Anf. 15 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M).....	7
Anf. 16 KADIR KASIRGA (S)	8
Anf. 17 MARKUS WIECHEL (SD)	8
Anf. 18 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M).....	9
Anf. 19 KADIR KASIRGA (S)	9
Anf. 20 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M).....	9
§ 10 Svar på interpellation 2025/26:340 om USA:s blockad av Kuba	10
Anf. 21 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M).....	10
Anf. 22 LORENA DELGADO VARAS (-)	10
Anf. 23 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M).....	11
Anf. 24 LORENA DELGADO VARAS (-)	11
Anf. 25 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M).....	11
Anf. 26 LORENA DELGADO VARAS (-)	12
Anf. 27 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M).....	12
§ 11 Svar på interpellation 2025/26:364 om demokratirörelsen i Venezuela	12

Anf. 28 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M).....	12
Anf. 29 MARKUS WIECHEL (SD)	13
Anf. 30 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M).....	14
Anf. 31 MARKUS WIECHEL (SD)	14
Anf. 32 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M).....	14
Anf. 33 MARKUS WIECHEL (SD)	15
Anf. 34 Utrikesminister MARIA MALMER STENERGARD (M).....	15
§ 12 Svar på interpellation 2025/26:345 om Finanspolitiska rådets årliga rapport om regeringens arbetsmarknadspolitik.....	15
Anf. 35 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L)	15
Anf. 36 SOFIA AMLOH (S)	15
Anf. 37 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L)	16
Anf. 38 SOFIA AMLOH (S)	16
Anf. 39 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L)	17
Anf. 40 SOFIA AMLOH (S)	17
Anf. 41 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L)	17
§ 13 Svar på interpellation 2025/26:347 om utbildningsbevis för ställningsbyggare.....	17
Anf. 42 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L)	17
Anf. 43 SOFIA AMLOH (S)	18
Anf. 44 MAGNUS PERSSON (SD).....	18
Anf. 45 LEIF NYSMED (S).....	19
Anf. 46 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L)	19
Anf. 47 SOFIA AMLOH (S)	20
Anf. 48 MAGNUS PERSSON (SD).....	20
Anf. 49 LEIF NYSMED (S).....	20
Anf. 50 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L)	21
Anf. 51 SOFIA AMLOH (S)	21
Anf. 52 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L)	21
§ 14 Svar på interpellation 2025/26:351 om regeringens proposition med anledning av Miljömålsberedningens betänkande.....	22
Anf. 53 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L)	22
Anf. 54 JYTTE GUTELAND (S)	22
Anf. 55 ÅSA WESTLUND (S)	22
Anf. 56 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L)	23
Anf. 57 JYTTE GUTELAND (S).....	23
Anf. 58 ÅSA WESTLUND (S)	23
Anf. 59 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L)	24
Anf. 60 JYTTE GUTELAND (S).....	24
Anf. 61 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L)	24
§ 15 Svar på interpellation 2025/26:352 om regeringens krisberedskap för snabbare uppvärmning.....	25

Anf. 62 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L)	25
Anf. 63 JYTTE GUTELAND (S)	25
Anf. 64 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L)	25
Anf. 65 JYTTE GUTELAND (S)	26
Anf. 66 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L)	26
Anf. 67 JYTTE GUTELAND (S)	27
Anf. 68 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L)	27
§ 16 Svar på interpellation 2025/26:363 om oanvända klimatstöd ..	27
Anf. 69 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L)	27
Anf. 70 ÅSA WESTLUND (S)	28
Anf. 71 JYTTE GUTELAND (S)	28
Anf. 72 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L)	28
Anf. 73 ÅSA WESTLUND (S)	29
Anf. 74 JYTTE GUTELAND (S)	29
Anf. 75 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L)	30
Anf. 76 ÅSA WESTLUND (S)	30
Anf. 77 Arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister JOHAN BRITZ (L)	30
§ 17 Svar på interpellation 2025/26:358 om fattigdomen i Sverige..	31
Anf. 78 Äldre- och socialförsäkringsminister ANNA TENJE (M)	31
Anf. 79 ARBER GASHI (S)	31
Anf. 80 Äldre- och socialförsäkringsminister ANNA TENJE (M)	32
Anf. 81 ARBER GASHI (S)	32
Anf. 82 Äldre- och socialförsäkringsminister ANNA TENJE (M)	33
Anf. 83 ARBER GASHI (S)	33
Anf. 84 Äldre- och socialförsäkringsminister ANNA TENJE (M)	34
§ 18 Bordläggning	34
§ 19 Anmälan om interpellationer	35
§ 20 Anmälan om frågor för skriftliga svar	35
§ 21 Kammaren åtskildes kl. 14.52.	35